

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

**Кваліфікаційна робота
магістра**

Органи прокуратури в системі державно-управлінських відносин регіону

Виконав: магістрант 2-го курсу, групи 8.2819-з
спеціальності 281 «Публічне управління
та адміністрування»
освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування»
М. Г. Шевченко

Керівник: доцент кафедри соціальної філософії
та управління,
к.філос. н., доцент Ель Гуессаб К.

Рецензент: професор кафедри соціальної
філософії та управління,
доцент, д.ф.н. Краснокутський О. В.

Запоріжжя – 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціології та управління

Кафедра соціальної філософії та управління

Рівень вищої освіти магістр

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри соціальної філософії та управління

_____ Т.І.Бутченко

« _____ » _____ 2020 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ

_____ Шевченку Максиму

_____ Геннадійовичу

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи Органи прокуратури в системі державно-управлінських відносин регіону

керівник роботи Ель Гуессаб Карім, к.філос. н., доцент,

(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «25» травня 2020 року № 606-с

2. Строк подання студентом роботи 4 грудня 2020 року

3. Вихідні дані до роботи Остапчук В. Організаційно-правові проблеми вдосконалення статусу прокурорів України. *Реформування органів прокуратури України: проблеми і перспективи* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 2–3 жовт. 2006 р. Київ, 2006. С. 37–39. Грицаєнко Л. Р. Конституційно-правовий статус прокуратури України в контексті світового досвіду : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.02 / Ін-т законодавства Верхов. Ради України. Київ, 2013. 37 с. Долежан В. В. Конституційні аспекти удосконалення прокурорської системи України. *Стратегічні пріоритети*. Київ, 2008. № 2. С. 117–123.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1. Дослідити стан наукової розробки обраної проблематики. 2. Встановити підходи щодо визначення поняття та структури органів прокуратури України. 3. З'ясувати місце прокуратури в системі органів публічної влади України. 4. Визначити адміністративну компетенцію прокуратури України. 5. З'ясувати взаємодію органів та посадових осіб місцевого самоврядування з органами прокуратури. 6. Визначити основні напрямки реформування прокуратури

України з урахуванням досвіду європейських країн. 7. Встановити правовий статус Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як підрозділу Генеральної прокуратури України управління у сфері використання та охорони земель.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Чайка І.Ю., професор кафедри соціальної філософії та управління	25.05.2020	25.05.2020
Розділ 2	Чайка І.Ю., професор кафедри соціальної філософії та управління	26.06.2020	26.06.2020
Розділ 3	Чайка І.Ю., професор кафедри соціальної філософії та управління	03.10.2020	03.10.2020

7. Дата видачі завдання 25 травня 2020 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	Березень –квітень 2020	<i>виконано</i>
2.	Бібліографічний пошук	Травень 2020	<i>виконано</i>
3.	Розробка основних положень роботи	Травень 2020	<i>виконано</i>
4.	I розділ	Червень 2020	<i>виконано</i>
5.	II розділ	Липень – серпень 2020	<i>виконано</i>
6.	III розділ	Жовтень – листопад 2020	<i>виконано</i>
7.	Систематизація висновків	Листопад 2020	<i>виконано</i>
8.	Нормоконтроль	Листопад – грудень 2020	<i>виконано</i>

Студент

_____ М. Г. Шевченко
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи

_____ Ель Гуессаб Карім
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ О.В. Заїка
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота складається з 94 сторінок та 93 позицій у списку літератури.

ПРОКУРАТУРА, ОФІС ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА, ФУНКЦІЇ ПРОКУРАТУРИ, КОМПЕТЕНЦІЯ ПРОКУРАТУРИ.

Мета дослідження: розкрити роль прокуратури в системі державно-управлінських відносин регіону.

Об'єкт дослідження: суспільні відносини, що виникають в процесі виконання прокуратурою державно-управлінських відносин в регіоні.

Предмет дослідження органи прокуратури в системі державно-управлінських відносин регіону.

Методи дослідження: узагальнення, систематизації, історичний, аналізу, діалектичний, формально-юридичний, прогнозування.

Гіпотеза: на сьогоднішній день органи прокуратури України перебувають на стадії реформування, що обумовлює необхідність детального аналізу законодавства та вивчення закордонного досвіду.

Висновки: 1. Незважаючи на наявні проблеми, які виникають в ході проведення реформи, прокуратура України наближається до рівня світових країн, оскільки в процесі реформи були запозичені кращі світові практики.

2. Правова база діяльності САП потребує доопрацювання. На сьогоднішній момент цей спеціальний орган перебуває на стадії формування. Отже, більш детально про його діяльність можна говорити лише зі спливом певного часу.

3. Прокуратура України займає вагоме місце в системі державно-управлінських відносин регіону, оскільки на неї покладені суттєві обов'язки в сфері боротьби зі злочинністю та представлені (у встановлених законами випадків) інтересів як громади в цілому, так і окремо взятих категорій громадян.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	
ВСТУП.....	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПРОКУРАТУРИ В УКРАЇНІ.....	
1.1. Стан наукової розробки досліджуваної проблематики	
1.2. Підходи щодо визначення поняття та структури органів прокуратури України.....	
1.3. Місце прокуратури в системі органів публічної влади України.....	РОЗДІЛ
2. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНИХ ФУНКЦІЙ ПРОКУРАТУРИ.....	
2.1. Адміністративна компетенція прокуратури України.....	
2.2. Взаємодія органів та посадових осіб місцевого самоврядування з органами прокуратури	
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ.....	
3.1. Основні напрямки реформування прокуратури України з урахуванням досвіду європейських країн.....	
3.2. Правовий статус Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як підрозділу Генеральної прокуратури України відносин..	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ВРУ – Верховна Рада України

ЄС – Європейський Союз

ЗУ – Закон України

КМУ – Кабінет Міністрів України

ОДА – Обласна державна адміністрація

САП – Спеціалізована антикорупційна прокуратура

Ст – стаття

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Однією із ключових вимог, які висуваються до України з боку європейської спільноти є реформування системи органів прокуратури в Україні.

2 червня 2016 р. було прийнято Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», який суттєво змінив роль та місце прокуратури у системі органів публічної влади країни. Його положеннями було виключено з Конституції України розділ «Прокуратура» і фактично віднесено її до судової гілки влади, скоригував розділ Конституції України «Правосуддя» ст. 131¹, яка наразі регламентує діяльність прокуратури України. На сьогоднішній день за прокуратурою закріплені три ключові функції, а саме:

1. Підтримання публічного обвинувачення в суді;
2. Організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку;
3. Представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом.

Зазначені зміни актуалізують питання обраної нами проблематики.

Виходимо з того, що прокуратура України займає вагоме місце в системі державно-управлінських відносин регіону, оскільки на неї покладені суттєві обов'язки в сфері боротьби зі злочинністю та представлені (у встановлених законами випадків) інтересів як громади в цілому, так і окремо взятих категорій громадян.

Окрім цього підвищує науковий інтерес до обраної теми і утворення нових органів в структурі прокуратури таких як Спеціалізована антикорупційна прокуратура, яка щойно проходить перший етап утворення.

Варто зазначити, що обрана нами тематика під широким кутом досліджувалася як юристами, так і фахівцями з державного управління.

Щодо юридичних праць, то вони класифікуються залежно від спеціальності дослідження: фахівці із теорії права; спеціалістами із галузі знань кримінального права; адміністративного права; кримінального процесу. Виділимо праці Х. Н. Бехруз, І. С. Бойко та Б. В. Бабін, Р. Давид і К. Жоффре-Спінозі, В. В. Дудченко, Х. Кох, У. Магнус і Вінклер фон Моренфельс, М. Н. Марченко, Ю. М. Оборотов, П. М. Рабінович, О. Х. Саїдов, О. Ф. Скакун, Ю. А. Тихомиров, присвячені концептуальним проблемам загально-правових та порівняльно-правових досліджень.

Серед робіт загального характеру при здійсненні порівняльно-правового дослідження прокуратури України та прокуратур країн-членів ЄС, відзначимо праці Н. М. Бакаянної, М. Й. Вільгушинського, Т. В. Вільчик, В. В. Городовенко та інших.

Метою роботи є розкрити роль прокуратури в системі державно-управлінських відносин регіону. На виконання мети поставлені наступні завдання:

- дослідити стан наукової розробки обраної проблематики;
- встановити підходи щодо визначення поняття та структури органів прокуратури України;
- з'ясувати місце прокуратури в системі органів публічної влади України;
- визначити адміністративну компетенцію прокуратури України;
- з'ясувати взаємодію органів та посадових осіб місцевого самоврядування з органами прокуратури;
- визначити основні напрямки реформування прокуратури України з урахуванням досвіду європейських країн;
- встановити правовий статус Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як підрозділу Генеральної прокуратури України.

Об'єкт дослідження: суспільні відносини, що виникають в процесі виконання органами прокуратури державно-управлінських відносин в регіоні.

Предмет дослідження органи прокуратури в системі державно-управлінських відносин регіону.

Методи дослідження: узагальнення, систематизації, історичний, аналізу, діалектичний, формально-юридичний, прогнозування.

Гіпотеза: на сьогоднішній день органи прокуратури України перебувають на стадії реформування, що обумовлює необхідність детального аналізу законодавства та вивчення закордонного досвіду.

Структура роботи: кваліфікаційна робота складається з 94 сторінок та 93 позицій у списку літератури.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПРОКУРАТУРИ В УКРАЇНІ

1.1. Стан наукової розробки досліджуваної проблематики

З перших днів проголошення незалежності в Україні постала необхідність у реформуванні та, фактично створенні нової прокуратури.

Тісна співпраця України з Європейським Союзом зумовлює активізацію наукових досліджень порівняльного характеру щодо функціонування різних інститутів у країнах-членах ЄС та в Україні. Саме тому доволі багато науковців розглядали обрану нами проблематику через призму порівняння діяльності прокуратури України та країн ЄС.

Варто зазначити, що обрана нами тематика під широким кутом досліджувалася як юристами, так і фахівцями з державного управління.

Щодо юридичних праць, то вони класифікуються залежно від спеціальності дослідження:

- фахівці із теорії права;
- спеціалістами із галузі знань кримінального права;
- адміністративного права;
- кримінального процесу.

Розпочнемо аналіз із праць фахівців теорії права: Х. Н. Бехруз [7], І. С. Бойко та Б. В. Бабін [9], Р. Давид і К. Жоффре-Спінозі [22], В. В. Дудченко [22], Х. Кох, У. Магнус і Вінклер фон Моренфельс [40], М. Н. Марченко [45], Ю. М. Оборотов [54], П. М. Рабінович [67], О. Х. Саїдов [69], О. Ф. Скакун [72], Ю. А. Тихомиров [79], присвячені концептуальним проблемам загально-правових та порівняльно-правових досліджень. Серед робіт загального характеру при здійсненні порівняльно-правового дослідження прокуратури України та

прокуратур країн-членів ЄС, відзначимо праці Н. М. Бакаянної [3], М. Й. Вільгушинського [11], Т.В. Вільчик [12], В. В. Городовенко [16] та інших.

У самостійну групу варто виокремити роботи, присвячені дослідженню історичних аспектів функціонування прокуратури як пострадянських держав, так і України (Л.Р. Грицаєнко [18, 19], Е. Мухамеджанов [50], П. Решетніков [68]).

Доцільно згадати і про праці в яких йдеться про Євроінтеграційні процеси України, оскільки реформа системи прокуратури завжди відігравала важливу роль та була однією із ключових вимог європейської спільноти. Доцільно згадати докторську дисертацію І.В. Яковюка «Правові основи європейської інтеграції та її вплив на державно-правовий розвиток України» [89] та працю Я.М. Костюченко «Правове регулювання співробітництва України і Європейського Союзу» [35]. Указані та численні аналогічні монографічні дослідження, виконані у контексті гармонізації вітчизняного законодавства з різних галузей права, додатково свідчать про жвавий науковий інтерес до обраної тематики.

Деякими науковцями робилася спроба порівняти діяльність прокуратури України із певною країною. Для прикладу тут можна вказати кандидатські дисертації І. А. Григоренко «Правоохоронна діяльність в Україні та Німеччині (порівняльно-правове дослідження)» [17] та М.П. Пихтіна «Організаційно-правові основи діяльності поліції Швеції (порівняльно-правовий аналіз)» [58] тощо.

Частина праць присвячені розкриттю окремих функцій прокуратури та питанням її взаємодії з органами державної влади. Виділимо наукові надбання В.В. Долежана, які викладені в праці «Проблемы компетенции прокуратуры» (1991) [24], М.І. Мичка «Проблеми функцій і організаційного устрою прокуратури України» (2001) [47], М.В. Руденко «Теоретичні проблеми представництва прокуратурою інтересів держави в арбітражних судах», М.В. Косюти «Проблеми та шляхи розвитку прокуратури України в умовах побудови демократичної правової держави», М.К. Якимчука «Організаційно-правові

основи управління в органах прокуратури України» (2002) [87, 88], В.В. Сухоноса «Прокуратура в механізмі української держави: проблеми теорії і практики» [74,75], Є.М. Поповича «Управління органами прокуратури України: організаційно-правові проблеми» [61], І.В. Озерського «Правові та психологічні засади прокурорської діяльності» [56], Г.В. Попова «Прокуратура України у державному механізмі захисту прав і свобод дітей», В.В. Карпунцова «Процесуальна компетенція органів прокуратури України: адміністративноправовий аспект» [28].

Окремо слід згадати про монографію Л.Р. Грицаєнко «Прокурорська діяльність в Україні в світлі сучасного світового досвіду» [19,20] та його докторську дисертацію «Конституційно-правовий статус прокуратури України в контексті світового досвіду» [18]. Окрім того, необхідно виокремити ґрунтовну дисертацію М.М. Стефанчук «Теоретико-методологічні та організаційно-правові засади реалізації прокуратурою України представницької функції» [73], яка у своїй роботі окремо дослідила законодавче закріплення моделей діяльності прокуратури щодо реалізації представницької функції на прикладі країн Європейського Союзу

Слід також згадати і деякі підручники та навчальні посібники, в яких також розглянуто теоретичні аспекти організації та діяльності органів прокуратури. До них, зокрема, можна віднести підручник П. М. Каркача та І. Є. Марочкіна «Прокурорський нагляд в Україні», І. І. Когутича «Прокурорський нагляд в Україні: курс лекцій», О.Р. Михайленка «Прокуратура України: підручник», В.Т.Нора, Л. О. Береської, І. Когутича та ін. «Прокурорський нагляд в Україні: курс лекцій», В. В. Сухоноса, В. П. Лакізюка, Л.Р. Грицаєнка, М.В. Руденка «Прокуратура України: підручник. Академічний курс», М. В. Косюти «Прокуратура України: навч. посібник» тощо.

Значна частина робіт є довідниковою інформацією про особливості функціонування прокуратури в світових країнах. Зокрема, подібна інформація

готувалася для народних депутатів України, які досконало вивчали суть реформи правоохоронних органів.

До цієї групи джерел можна віднести роботи В. М. Додонова, М. І. Мичка [47, 48] та ін. Також, виділяємо праці Т. В. Апарової [1], С. В. Боботова [8], Л. В. Головка [15], В. О. Ковальова та С. Г. Чаадаєва [29], Л. В. Головка [14, 15], Г. Дашкова та В. Кигаса [21], Джузеппе Ді Федеріко, Є. В. Миряшевої [46], М. Нимеллера [53], Т. С. Таранова [77].

Окрім уже згаданих вище праць, можна вказати роботи таких авторів, як: І.О. Билиця, Є.А. Безкровний [6], М.І. Бортун [10], Д.М. Добровольський [23], Д.С. Д'ячков [26], С.В. Ківалов [38, с. 15-23], І.О. Кісліцина [39], І.С. Ковальчук [30], О.Л. Копиленко [34, с. 35-44], В.М. Кравчук [36], І.В. Назаров [51, с. 85-88], С.В. Подкопаєв [59], Ю.Є. Полянський [60], О.Г. Свида [70], В.В. Сухонос [74,75], О.О. Храпенко [82] та інших.

Поряд із вищевказаним, слід особливо виокремити Концепцію реформування прокуратури України [33], розроблену вченими Академії прокуратури і представниками Головного управління організаційного і правового забезпечення Генпрокуратури України.

Проаналізувавши стан наукової розробки діяльності органів управління в сфері земельних відносин можемо стверджувати:

1. Обрана нами тематика під широким кутом досліджувалася як юристами, так і фахівцями з державного управління.

2. Праці фахівців в сфері юриспруденції, які досліджували особливості функціонування прокуратур можна класифікувати наступним чином:

- фахівці із теорії права;
- із галузі знань кримінального права;
- із галузі знань адміністративного права;
- із галузі знань кримінального процесу.

3. Останнім часом в Україні намітилася тенденція по розкриттю проблематики діяльності органів прокуратури в Україні. Особливо

актуалізувалося це питання з моменту започаткування діяльності антикорупційної прокуратури.

4. Наукові праці можна поділити на:

- присвячені функціям прокуратури;
- порівняльного характеру в яких досліджуються правові та організаційні аспекти функціонування прокуратури;
- проблематиці реформування органів прокуратури України;
- в комплексі з іншими правоохоронними органами.

5. Значна частина науковців акцентують увагу на необхідності посилення кадрового потенціалу в органах прокуратури та на налагодженні взаємодії прокуратури із органами державної влади.

1.2. Підходи щодо визначення поняття та структури органів прокуратури України

Як йдеться в ст. 1 ЗУ «Про прокуратуру» «Прокуратура України становить єдину систему, яка в порядку, передбаченому цим Законом, здійснює встановлені [Конституцією України](#) функції з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави».

Основні засади діяльності органів прокуратури закріплено у статті 131-1 Конституції України [32]. Прокуратура як специфічний орган держави характеризується наявністю системи органів прокуратури України та певною структурою.

Перш за все розкриємо зміст поняття «система» та «структура» як окремо, так і в їх логічному взаємозв'язку. Прокуратура України становить єдину систему, яка в порядку, передбаченому законом, здійснює встановлені Конституцією України функції з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави. З цього визначення випливає соціальне призначення прокуратури як органу держави та системний підхід у створенні органів прокуратури в Україні. За визначенням С.

Ожегова і Н. Шведової, системою є «щось ціле, що становить собою єдність частин, які закономірно розташовані і перебувають у взаємному зв'язку» [55]. Відповідно до позиції Д. Ушакова, «система» – це будова, структура, що становить єдність закономірно розташованих і функціонуючих частин» [80].

В наукових надбаннях Т. Тарнавської, йдеться про те, що головними загальними ознаками категорії «система» є «цілісність, єдність елементів, комплексність (сукупність елементів), упорядкованість розташування та взаємопов'язаність її складових частин» [78, с.131].

Н. Наулік характеризує систему прокуратури України за такими критеріями: «цілісність» – прокуратура України – орган державної влади із визначеними функціями; «єдність елементів» – у такому разі означає, що всі її складові діють на відповідній території або у сфері правових відносин від імені України в цілому, а також наділені в межах своєї компетенції єдиними повноваженнями та правовими засобами їх реалізації; «зв'язок» – згуртованість, цілісність, неподільність; поєднання в одному цілому, нерозривність зв'язку; «структура» – Генеральна прокуратура України, регіональні прокуратури, місцеві прокуратури, Спеціалізована антикорупційна прокуратура та їх структурні підрозділи [52, с. 35–36]. Відповідно до ст. 7 Закону України «Про прокуратуру» систему прокуратури України становлять:

- 1) Офіс Генерального прокурора;
- 2) обласні прокуратури;
- 3) окружні прокуратури;
- 4) Спеціалізована антикорупційна прокуратура [66].

Реформування нашої держави, зокрема процес децентралізації, не оминуло і реформу прокуратури України. Так, беззаперечним є факт, що з прийняттям та введенням в дію нового Закону України «Про прокуратуру» зміниться система та структура органів прокуратури. Тобто раніше прокуратура була побудована відповідно до адміністративного й

територіального поділу держави [77, с. 392]. А сьогодні ми доходимо висновку, що місцеві прокуратури створюються без жорсткої прив'язки до окремих адміністративно-територіальних одиниць.

Ми цілком погоджуємось із твердженням Н. Наулік, яка розкриває систему прокуратури України як єдність органів прокуратури, які функціонують на відповідній території та у сфері правових відносин, наділені в межах своєї компетенції єдиними повноваженнями й правовими засобами їх реалізації з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави [52, с. 39].

Цілком поділяємо позицію, що «Органи прокуратури як складна соціальна система становлять собою певним чином організований колектив працівників, що виконує покладені на нього законодавством функції та має для цього відповідну компетенцію й можливості. Інакше кажучи, органи прокуратури є складним сполученням людських, фінансових, технічних, матеріально-господарських та інформаційних ресурсів, що створюють своєрідні елементи цієї системи. Тому в її складі можна виділити підсистеми, що відповідають цим елементам. Крім того, ефективність функціонування кожного органу прокуратури залежить від злагодженості дій його підсистем, тобто служб і підрозділів, від дотримання ними спільних принципів і вимог усієї системи. Ланкою системи, що пов'язує та координує, є її організаційна підсистема. Саме з її допомогою досягається поєднання всіх компонентів, забезпечується цілісність системи. Структура цієї підсистеми й розуміється як організаційна» [57, с. 33–39]. «Зв'язки організаційної структури можна поділити на три основних види:

1) організаційно-предметні, що виникають між працівниками з приводу використання ними різних засобів;

2) організаційно-функціональні, тобто взаємозв'язки між працівниками за ступенем їх участі в спільній професійній праці;

3) організаційно-адміністративні, що зумовлені субординацією працівників, тобто зв'язки керівників і підлеглих [4, с. 480].

В юридичній літературі виділяють такі найважливіші ознаки органу державної влади:

1) орган державної влади – організаційно відокремлена й відносно самостійна частина єдиного державного апарату України;

2) внутрішня структура органу державної влади – це система різних за характером, значенням, рівнем посад, що заміщуються лише громадянами України;

3) орган державної влади завжди має статутно-правовий характер, тобто на відміну від інших організацій він засновується на підставі Конституції та законів України, інших нормативних актів;

4) заснування будь-якого органу державної влади зумовлено необхідністю здійснення завдань і функцій держави;

5) визначальною ознакою органу державної влади є наявність у нього державновладних повноважень, що відокремлює їх від інших державних установ, які також утворюються державою для здійснення завдань і функцій держави, але на відміну від органів державної влади не наділяються владними повноваженнями [41, с. 28-30].

На думку М. Якимчука, відповідно до класифікації систем структура органів прокуратури характеризується таким чином:

1) за принципом рівнів ієрархії – багаторівнева, а точніше така, що має три рівні з неоднорідними ланками (тобто функції та характеристики ланок одного рівня не ідентичні);

2) за принципом управління та підпорядкованості – централізована;

3) за цільовим призначенням та функціями, що виконуються, – оперативного планування з фіксованою структурою;

4) за принципом розбиття елементів системи на підсистеми розрізняються структури систем, у яких елементи об'єднуються за функціональними чи об'єктними ознаками, тому районні, міжрайонні, міські прокуратури, які функціонують у територіальному розрізі, відносять до територіальних (регіональних) прокуратур, а військові,

транспортні та природоохоронні прокуратури – до функціональних [87]. Розглянемо більш детально кожен з елементів структури прокуратури.

Офіс Генерального прокурора – центральний орган в системі прокуратури. Він почав роботу 2 січня 2020 року відповідно до [наказу Генерального прокурора](#) Днем початку роботи офісу є 2 січня 2020 року. Офіс Генерального прокурора, як про це йдеться в ЗУ «Про прокуратуру» «організовує та координує діяльність усіх органів прокуратури, забезпечує належне функціонування Єдиного реєстру досудових розслідувань та його ведення органами досудового розслідування, визначає єдиний порядок формування звітності про стан кримінальної протиправності і роботу прокурора з метою забезпечення ефективного виконання функцій прокуратури, а також здійснює управління об'єктами державної власності, що належать до сфери управління Офісу Генерального прокурора. Офіс Генерального прокурора очолює Генеральний прокурор, який має двох перших заступників та заступників, а також заступника Генерального прокурора – керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. У структурі Офісу Генерального прокурора утворюються департаменти, управління, відділи, а також Генеральна інспекція. Управління та відділи можуть бути самостійними або входити до складу департаменту (управління). Положення про самостійні структурні підрозділи Офісу Генерального прокурора затверджуються Генеральним прокурором.

Структура Офісу Генерального прокурора затверджена Наказом Генерального прокурора від 21.12.2019 року. З урахуванням специфіки розділу вважаємо за необхідне надати відповідну структуру Офісу Генерального Прокурора. Але, нами будуть зазначені лише ключові посади і управління та департаменти. Варто акцентувати увагу на тому, що в їх структурі додатково уснують відділи, яких налічується близько сотні.

Зокрема, структуру офісу становлять:

1. Генеральний прокурор
2. Перші заступники генерального прокурора
3. Заступники генерального прокурора
4. Заступник генерального прокурора – керівник спеціалізованої антикорупційної прокуратури
5. Патронатна служба (на правах відділу)
6. Департамент організаційно-контрольної діяльності, правового та аналітичного забезпечення:
 - управління організаційного забезпечення діяльності керівництва;
 - управління організаційно-контрольної діяльності;
 - управління аналітичного забезпечення діяльності генерального прокурора;
 - управління забезпечення реалізації процесуальних повноважень генерального прокурора у кримінальному провадженні;
 - управління правового забезпечення;
7. Департамент кадрової роботи та державної служби:
 - управління роботи з кадрами;
 - управління роботи з персоналом державної служби;
 - управління забезпечення діяльності кадрової комісії з розгляду дисциплінарних скарг про вчинення прокурором дисциплінарного проступку та здійснення дисциплінарного провадження щодо прокурорів:
8. Департамент кримінально-правової політики та захисту інвестицій:
 - управління стратегічного планування;
 - управління стандартизації та оцінювання діяльності прокурорів;
 - управління захисту інвестицій:
9. Департамент нагляду за органами безпеки, фіскальною та прикордонною службами:
 - управління організації і процесуального керівництва досудовим розслідуванням органів державної фіскальної служби України;
 - управління нагляду за додержанням законів службою безпеки України та державною прикордонною службою України:

10. Департамент нагляду за додержанням законів національною поліцією України та органами, які ведуть боротьбу з організованою та транснаціональною злочинністю:

- управління організації нагляду за додержанням законів у кримінальному провадженні територіальними органами національної поліції України;

- управління нагляду за додержанням законів органами центрального апарату національної поліції України;

- управління процесуального керівництва досудовим розслідуванням у кримінальних провадженнях щодо організованої злочинності.

11. Спеціалізована прокуратура у військовій та оборонній сфері (на правах департаменту):

- управління процесуального керівництва у кримінальних провадженнях;
- управління процесуального керівництва у кримінальних провадженнях про злочини у сфері оборонно-промислового комплексу;

- управління нагляду за додержанням законів у кримінальному провадженні та при проведенні оперативно-розшукової діяльності;

- управління представництва інтересів держави та організації діяльності прокурора у провадженні в справах про адміністративні правопорушення.

12. Департамент процесуального керівництва у кримінальних провадженнях про катування та інші серйозні порушення прав громадян з боку правоохоронних органів.

13. Департамент організації, процесуального керівництва досудовим розслідуванням та підтримання публічного обвинувачення у кримінальних провадженнях про злочини, вчинені у зв'язку із масовими протестами у 2013-2014 роках:

- перший відділ процесуального керівництва;

- другий відділ процесуального керівництва;
- третій відділ процесуального керівництва;
- четвертий відділ процесуального керівництва;
- відділ організації та криміналістичного супроводження процесуального керівництва.

14. Департамент представництва інтересів держави в суді:

- перше управління;
- друге управління;
- третє управління.

15. Спеціалізована антикорупційна прокуратура (на правах департаменту):

- управління процесуального керівництва, підтримання державного обвинувачення та представництва в суді;
- генеральна інспекція (на правах департаменту);
- управління внутрішньої безпеки;
- управління організації процесуального керівництва досудовим розслідуванням, підтримання публічного обвинувачення;
- управління інформаційно-аналітичної роботи та технічного захисту інформації;

16. Департамент нагляду у кримінальних провадженнях щодо злочинів, вчинених в умовах збройного конфлікту:

- управління нагляду та інформаційно-аналітичної роботи у кримінальних провадженнях щодо злочинів, вчинених на тимчасово окупованій території автономної республіки крим і міста севастополя та в умовах збройного конфлікту;

- управління нагляду та інформаційно-аналітичної роботи у кримінальних провадженнях щодо злочинів, вчинених на тимчасово окупованих територіях у донецькій і луганській областях та в умовах збройного конфлікту.

17. Департамент міжнародно-правового співробітництва:

- управління правової допомоги;
- управління екстрадиції та співробітництва.

18. Департамент нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних провадженнях, інших заходів примусового характеру у місцях несвободи, а також пробації:

19. Департамент планово-фінансової діяльності, бухгалтерського обліку та звітності.

20. Департамент захисту інтересів дітей та протидії насильству:

– управління організації процесуального керівництва та підтримання публічного обвинувачення;

– управління процесуального керівництва та представництва у сфері охорони дитинства;

– управління підтримання публічного обвинувачення у суді;

– управління організаційного забезпечення єдиного реєстру досудових розслідувань та інформаційно-аналітичної роботи;

– управління організації прийому громадян, розгляду звернень та запитів;

– управління забезпечення охорони державної таємниці.

21. Відділ внутрішнього аудиту та фінансового контролю.

22. Управління інформаційної політики.

23. Департамент організації і процесуального керівництва досудовим розслідуванням органів державного бюро розслідувань, нагляду за його оперативними підрозділами та підтримання публічного обвинувачення у відповідних провадженнях:

– перше управління організації і процесуального керівництва у кримінальних провадженнях органів державного бюро розслідувань;

– друге управління організації і процесуального керівництва у кримінальних провадженнях органів державного бюро розслідувань;

– управління організації процесуального керівництва досудовим розслідуванням, яке здійснюється слідчими територіальних підрозділів державного бюро розслідувань:

– відділ нагляду за додержанням законів оперативними підрозділами державного бюро;

– відділ документального забезпечення.

24. Департамент інформаційних технологій:

- відділ впровадження та супроводження інформаційних систем;
- відділ адміністрування мереж та технічного захисту інформації;
- відділ забезпечення функціонування центрів обробки даних та

мультимедійних систем.

25. Департамент документального забезпечення:

- управління реєстрації вхідних та вихідних документів;
- управління виготовлення, редагування, опрацювання та зберігання

документів:

26. Департамент логістики, ресурсного та матеріально-технічного

забезпечення:

- управління комунально-експлуатаційного забезпечення та капітального будівництва;

- управління матеріально-технічного забезпечення та організації

закупівель;

- управління транспортного забезпечення, пожежної безпеки та режиму

[https://www.gp.gov.ua/ua/regulatory_documents_prosecutors_office].

Як бачимо, Офіс Генерального Прокурора України має доволі розгалужену систему, що, цілком, логічно, поєднане із функціональними обов'язками покладеними на прокуратуру.

В офісі Генерального прокурора утворюється (на правах самостійного структурного підрозділу) Спеціалізована антикорупційна прокуратура, на яку покладаються такі функції:

«1) здійснення нагляду за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування Національним антикорупційним бюро України;

2) підтримання державного обвинувачення у відповідних провадженнях;

3) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, передбачених цим Законом і пов'язаних із корупційними або пов'язаними з

корупцією правопорушеннями, а також представництво у межах своєї компетенції інтересів держави у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.

У межах реалізації своїх функцій Спеціалізована антикорупційна прокуратура здійснює міжнародне співробітництво».

Обласні прокуратури. У системі прокуратури України діють обласні прокуратури, до яких належать прокуратури областей, прокуратура Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, Київська міська прокуратура. Обласну прокуратуру очолює керівник обласної прокуратури, керівник прокуратури Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, керівник Київської міської прокуратури, який має першого заступника та не більше трьох заступників. У структурі обласної прокуратури утворюються підрозділи – управління та відділи. Утворення, перелік, територіальна юрисдикція, реорганізація та ліквідація обласних прокуратур, визначення їхньої компетенції, структури і штатного розпису здійснюються Генеральним прокурором.

Розглянемо детально структуру прокуратури на прикладі Запорізької області:

1. Керівник Запорізької обласної прокуратури, який координує роботу таких структурних підрозділів:

- Відділ організаційного та правового забезпечення;
- Відділ кадрової роботи та державної служби;
- Відділ ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань та інформаційно-аналітичної роботи;
- Режимно-секретна частина;
- Відділ інформаційної політики.

2. Перший заступник керівника обласної прокуратури, який координує роботу таких структурних підрозділів:

- Управління нагляду за додержанням законів Національною поліцією України та органами, які ведуть боротьбу з організованою та транснаціональною злочинністю;

– Відділ нагляду за додержанням законів територіальними органами поліції при провадженні досудового розслідування, дізнання та підтримання публічного обвинувачення;

– Перший відділ процесуального керівництва при провадженні досудового розслідування територіальними органами поліції та підтримання державного обвинувачення;

– Другий відділ процесуального керівництва при провадженні досудового розслідування територіальними органами поліції та підтримання державного обвинувачення;

– Відділ організаційно-методичної роботи та координації діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності;

– Відділ нагляду за додержанням законів при розслідуванні злочинів проти життя;

– Відділ нагляду за додержанням законів органами, які ведуть боротьбу з організованою злочинністю;

– Відділ приймання, опрацювання та аналізу оперативної інформації - начальник відділу;

– Відділ нагляду за додержанням законів територіальними органами поліції при провадженні оперативно-розшукової діяльності;

– Управління процесуального керівництва у кримінальних провадженнях слідчих територіального управління Державного бюро розслідувань;

– Перший відділ процесуального керівництва;

– Другий відділ процесуального керівництва;

– Відділ матеріально-технічного забезпечення та соціально-побутових потреб;

– Відділ фінансування та бухгалтерського обліку.

3. Заступник керівника обласної прокуратури:

– Управління представництва інтересів держави в суді;

– Відділ представництва інтересів держави з питань земельних відносин;

– Відділ представництва інтересів держави у бюджетній сфері

– Відділ представництва інтересів держави у сфері охорони навколишнього природного середовища;

– Відділ представництва інтересів держави з питань державної та комунальної власності;

– Відділ забезпечення діяльності у сфері запобігання та протидії корупції
– начальник відділу;

– Відділ організації прийому громадян, розгляду звернень та запитів.

4. Заступник керівника обласної прокуратури:

– Управління підтримання публічного обвинувачення в суді;

– Відділ забезпечення обвинувачення в регіоні;

– Відділ забезпечення обвинувачення в апеляційному суді;

– Відділ нагляду за додержанням законів органами фіскальної служби;

– Відділ нагляду за додержанням законів органами СБУ та Державної прикордонної служби;

– Відділ захисту інтересів дітей та протидії насильству;

– Відділ нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних провадженнях, інших заходів примусового характеру у місцях несвободи, а також пробації;

– Відділ міжнародно-правового співробітництва;

– Відділ документального забезпечення;

– Відділ інформаційних технологій.

Порівнюючи із структурою Офісу Генерального Прокурора України можемо стверджувати про значно меншу кількість відділів, що є цілком логічним, оскільки значна частина обов'язків покладена на відповідних фахівців в рамках функціональних обов'язків.

Функції обласної прокуратури поділяються на зовнішні та внутрішні, усі підрозділи апарату можна умовно поділити на дві групи. Першу створюють оперативні підрозділи, що виконують зовнішні та внутрішні функції прокуратури.

Отже, умовно підрозділи Запорізької обласної прокуратури можна поділити на дві групи:

- які забезпечують внутрішню діяльність прокуратури;
- які забезпечують виконання процесуальних функцій в рамках повноважень прокуратури.

«Сутність концепції організаційної перебудови апарату обласної прокуратури полягає в тому, що його структура має бути адекватною функціональним завданням цього органу з урахуванням того, що вона постає не лише як суб'єкт управління щодо підпорядкованих прокуратур, але й сама є об'єктом управління з боку Генеральної прокуратури. Тому структура апарату обласної прокуратури має відповідати структурі Генеральної прокуратури, тобто всі підрозділи останньої повинні мати свої аналоги на рівні обласних прокуратур» [37, с. 29]. Важлива роль у площині оптимізації роботи обласної прокуратури відведена регламенту роботи апарату та положенням про управління, відділи й інші структурні підрозділи. Аналіз документів свідчить, що не у всіх прокуратурах ці документи, а особливо положення, відповідають установленим вимогам. Причина цього полягає в тому, що положення розробляються кожною обласною прокуратурою самостійно. Тому, поділяємо пропозицію підготувати на рівні Офісу Генерального прокурора Положення про відділи та управління обласних прокуратур, чітко визначивши в ньому завдання та основні напрямки діяльності (функції) управлінь та відділів, повноваження їхніх керівників, зональних прокурорів, форми їхньої взаємодії та інші питання [Якимчук М. Організаційна структура системи органів прокуратури: стан та напрями удосконалення. Український юридичний портал. 2011. URL: <http://radnuk.info/home/24962-----c.html>]. М. Каркач з цього приводу зазначає: «Прийняття такого положення дає змогу:

- 1) ліквідувати нормотворчу самодіяльність в обласних прокуратурах;
- 2) підвищити роль керівників відділів та управлінь щодо керівництва підпорядкованим апаратом;

- 3) чітко визначити права та обов'язки прокурорів відділів;
- 4) підвищити роль зональних прокурорів і визначити їхній правовий статус;
- 5) ліквідувати суб'єктивний підхід у визначенні ролі, місця та функцій відділів (правлінь) і прокурорів;
- 6) поліпшити взаємодію відділів (управлінь) [27, с.25].

Окружні прокуратури. Як нами вже зазначалося, в ході реформи прокуратури значно змінилася структура місцевих прокуратур. Суть полягає в тому, що в процесі реформи відійшли від адміністративно-територіального устрою. Якщо раніше місцеві прокуратури працювали за принципом «один район-одна прокуратура», станом на сьогодні кількість прокуратур значно зменшена. Розглянемо окружні прокуратури на прикладі Запорізької області. В нашій області станом на сьогодні діє сім місцевих прокуратур, а саме:

- Бердянська місцева прокуратура;
- Енергодарська місцева прокуратура;
- Запорізька місцева прокуратура №1;
- Запорізька місцева прокуратура №2;
- Запорізька місцева прокуратура №3;
- Мелітопольська місцева прокуратура;
- Токмацька місцева прокуратура.

Утворення, реорганізація та ліквідація окружних прокуратур, визначення їхньої компетенції, структури і штатного розпису здійснюються Генеральним прокурором. Окружну прокуратуру очолює керівник окружної прокуратури, який має першого заступника та не більше двох заступників. У структурі окружної прокуратури в разі необхідності утворюються такі підрозділи, як відділи.

Відповідно до ст. 13 ЗУ «Про прокуратуру» керівник окружної прокуратури:

1) представляє окружну прокуратуру у зносинах з органами державної влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, особами, підприємствами, установами та організаціями;

2) організовує діяльність окружної прокуратури;

3) у десятиденний строк із дня вивільнення посади повідомляє відповідний орган, що здійснює дисциплінарне провадження, про наявність вакантної або тимчасово вакантної посади у окружній прокуратурі;

4) забезпечує виконання вимог щодо підвищення кваліфікації прокурорів окружної прокуратури;

5) контролює ведення та аналіз статистичних даних, організовує вивчення та узагальнення практики застосування законодавства, інформаційно-аналітичне забезпечення прокурорів з метою підвищення якості здійснення ними своїх функцій;

б) виконує інші повноваження, передбачені цим та іншими законами України.

Окрім цього, керівник окружної прокуратури видає накази з питань, що належать до його адміністративних повноважень.

У разі його відсутності повноваження здійснює перший заступник окружної прокуратури, а в разі і його відсутності – один із заступників керівника окружної прокуратури.

Акцентуємо увагу і на зміни в назві самого очільника прокуратури. До внесення законодавчих змін очолював прокуратуру прокурор. Наразі – посада називається «керівник окружної прокуратури».

Говорячи про систему підпорядкування в органах прокуратури можемо зазначити, що відповідно до законодавства України офіс Генерального прокурора є органом прокуратури вищого рівня щодо обласних та окружних прокуратур, обласна прокуратура є органом прокуратури вищого рівня щодо окружних прокуратур, розташованих у межах адміністративно-територіальної одиниці, що підпадає під територіальну юрисдикцію відповідної обласної прокуратури. Отже, вважаємо, що їй притаманна як горизонтальна, так і

вертикальна система підпорядкування, оскільки накази з офісу генерального прокурора є обов'язковими для виконання обласними та місцевими прокуратурами. В цей же час керівник обласної прокуратури так само видає накази, які є обов'язковими для місцевих прокуратур.

Щодо статусу Спеціалізованої антикорупційної прокуратури ми поговоримо детально у підрозділі 3.2.

Усе вищевикладене дає підстави стверджувати таке:

1. Наявність структури – невід'ємний атрибут усіх реально існуючих систем, зокрема організаційних, до яких належать органи державної влади й органи прокуратури зокрема.

2. Новими елементами в системі прокуратури України є Спеціалізована антикорупційна прокуратура України, яка перебуває на стадії формування.

3. Внутрішня організаційна структура Генеральної прокуратури представлена різноплановими структурними підрозділами, що зумовлюється функціями і завданнями, які на них покладені.

4. Реформування нашої держави, зокрема процес децентралізації, не оминувало і реформу прокуратури України. Так, беззаперечним є факт, що з прийняттям та введенням в дію нового Закону України «Про прокуратуру» зміниться система та структура органів прокуратури. На сьогодні ми доходимо висновку, що місцеві прокуратури створюються без жорсткої прив'язки до окремих адміністративно-територіальних одиниць.

5. Говорячи про систему підпорядкування в органах прокуратури можемо зазначити, що відповідно до законодавства України офіс Генерального прокурора є органом прокуратури вищого рівня щодо обласних та окружних прокуратур, обласна прокуратура є органом прокуратури вищого рівня щодо окружних прокуратур, розташованих у межах адміністративно-територіальної одиниці, що підпадає під територіальну юрисдикцію відповідної обласної прокуратури. Отже, вважаємо, що їй притаманна як горизонтальна, так і вертикальна система підпорядкування, оскільки накази з офісу генерального прокурора є обов'язковими для виконання обласними та місцевими

прокуратурами. В цей же час керівник обласної прокуратури так само видає накази, які є обов'язковими для місцевих прокуратур.

1.3. Місце прокуратури в системі органів публічної влади України **Прокуратура є невідємним елементом в правоохоронній системі держави**

Перш ніж розглянути місце органів прокуратури в системі державної влади України, вважаємо за необхідне розкрити термін «прокуратура», який походить від лат. *procurare* («турбуюсь, забезпечую, усуваю»); похідний іменник від дієслова *procurare* – *procurator* («управитель, представник»).

Тобто прокуратор виступав у ролі управителя чужим майном, довіреної особи господаря, за односторонньою угодою займався повсякденними господарськими справами. Згодом у римському процесуальному праві прокуратор – призначений представник відповідача або заявника в усіх судових справах або тільки в судовому процесі в конкретній справі [5, с. 261]. Таким чином, зародження первинних функцій прокуратури припадає на часи Стародавнього Риму.

За правління імператора Августа важливого значення набула діяльність прокураторів, яким доручався збір податків, управління невеликими провінціями; вони виконували різноманітні господарські функції.

Прокуратори призначались із вершників, а також вільновідпущеників. З імператорських вільновідпущеників і рабів комплектувалися нижчі чини імператорської бюрократії, яка набула згодом виняткового значення в державі. Імператор Клавдій розширив права прокураторів, які набули право виносити й судові рішення [13, с. 90].

Фактично можна стверджувати, що з самого початку прокуратура належала до судової гілки влади.

Досліджуючи розвиток формування державності на теренах сучасної України за часів стародавнього світу та Київської Русі, слід зауважити, що на той час не існувало такого державного інституту, як прокуратура, а захист прав

здійснювався, як правило, самостійно – через суди, представників феодалів та церкву. Проте, сама система правозахисту тих часів створювала передумови для створення як самої прокуратури, так і її правозахисного потенціалу [83, с. 144].

Найточніші відомості про зародження української прокуратури знаходимо у виданій 1999 року у Варшаві книзі Володимира Свербигуза «Старосвітське панство» [42, с. 36]. Зокрема, він пише, що у 1578 р. на Сеймі Речі Посполитої було створено особливий для України трибунал – Луцький. Дія цього вищого суду України поширювалася тільки на Київське, Волинське та Брацлавське воєводства, офіційною мовою визнавалася українська. Однак він проіснував не довго і вже у 1579 р. у Батурині було створено прообраз Луцького – Український трибунал у вигляді міністерства, який складався із семи департаментів. Знаковим цього трибуналу є те, що на початку його діяльності щорічно його депутати обирали прокурора (інстигатора), який наглядав за чинністю подання позовів до трибунальського суду та якому наглядачі приватних маєтків передавали детальні відомості про позови та характер правопорушень. На думку Л. Р. Грицаєнка, разом із судово-представницькою функцією в інстигаторів поступово з'являється і похідна від неї функція нагляду за законністю та дисципліною в судовій сфері. Зокрема, інстигатор подавав позов до суду в інтересах громади міста, стягував судові штрафи, забезпечував явку учасників судового процесу до суду, вів реєстр судових рішень, здійснював представництво в суді інтересів короля та суспільства. Згодом до компетенції інстигаторів почали належати також фінансові питання, королівські податки і збори (від торгівлі), подання позовів за їх несплату та приховування доходів [18, с. 125].

Водночас В. І. Лакизюк та О. Р. Михайленко зазначають, що прокуратура України бере своє літочислення не з періоду царювання Петра I, а з більш раннього моменту, при цьому посада прокурора збереглася і в наступному XVII ст. Наприклад, в Українському трибуналі разом із гетьманом, генеральним писарем, генеральним возним, генеральними суддями та іншими вищими

чинами засідав і прокурор (інстигатор) [42, с. 34–42.]. Утім, найчастіше дослідники звертають увагу на розвиток прокуратури в Україні саме з часів царювання Петра I у зв'язку з тим, що значна частина території України була на тоді складовою Російської імперії і розвиток державних інститутів і права розвивалися взаємопов'язано.

На сьогоднішній день активно точиться дискусія щодо місця прокуратури в системі органів державної влади. Водночас, відсутність належного наукового опрацювання системи органів прокуратури та їх структури, з огляду на вимоги нового Закону України «Про прокуратуру», обумовлюють актуальність і важливість комплексного дослідження означених питань для більш досконалого визначення місця та ролі органів прокуратури в системі органів держави.

Як вказує І. Марочкін, якщо зараз говорити про місце прокуратури в системі органів держави, то має домінувати конституювання прокуратури як самостійного державного органу [44, с. 67]. Близької думки дотримується і В. Федоренко на думку якого «Прокуратура постає як самостійний інститут державної влади, який реалізує покладені на нього Конституцією та законами України функції у взаємодії з іншими органами державної влади» [86, с. 203].

Існують і доволі цікаві погляди на місце прокуратури в системі органів влади. Зокрема, Д. Аблязов пропонує відносити прокуратуру до контрольно-наглядової гілки. Цілком поділяємо саме цю точку зору, адже прокуратура не перебуває у жодній із гілок влади виходячи із виконавчої, законодавчої та судової гілок, хоча згідно з Конституцією України норми, які визначають засади функціонування прокуратури, приписані в розділі VIII «Правосуддя», де ст. 131-1 визначає, що в Україні діє прокуратура, яка здійснює:

- 1) підтримання публічного обвинувачення в суді;
- 2) організацію та процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку;

3) представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом. Організація та порядок діяльності прокуратури визначаються законом.

Таким чином, прокуратура України є самостійним державним органом який не належить до жодної з класичних гілок влади, проте тісно з ними взаємодіє, та за характером спрямування діяльності може бути виокремлена в контрольно-наглядову гілку влади.

Доволі цікавим виявляється глибинний аналіз місця прокуратури в системі влади у закордонних країнах, який представлений у статті В. В. Логаша, на думку якого: «Досвід зарубіжних країн також свідчить, що існують різні варіанти вирішення питання про місце прокуратури у державному механізмі. Так, за цією ознакою можна виділити п'ять груп країн, в яких застосовуються такі основні концепції прокурорської діяльності:

1) країни, де прокуратура діє у складі Міністерства юстиції, хоча при цьому може належати до органів правосуддя і діяти при судах, а прокурори можуть належати до суддівського корпусу (магістратури) (Польща, США, Франція, Бельгія, Нідерланди, Данія, ФРН, Японія);

2) країни, де прокуратура входить до складу судової системи і перебуває при судах або використовується у межах судової влади адміністративною автономією (Албанія, Іспанія, Італія, Ірландія);

3) країни, де прокуратура виділена в самостійну систему адміністративних органів і є підзвітною парламенту або главі держави (Бразилія, Португалія, Словаччина, Угорщина, Фінляндія);

4) країни, де прокуратура існує у вигляді органу, що підзвітний і підконтрольний вищим колегіальним державно-партійним органам країни (В'єтнам, КНР, КНДР, Куба);

5) країни, де прокуратури або її прямого аналогу взагалі немає (Ватикан, Катар, Кувейт, Велика Британія, Ірландія)» [В.В. Логаш]

Ми ж поділяємо позицію, що прокуратура є самостійною незалежною державною інституцією, яка активно взаємодіє з виконавчою законодавчою і судовою гілками влади.

Таким чином, усе вищевикладене дає можливість сформулювати місце роль прокуратури України в системі державної влади:

1. На сьогоднішній день активно точиться дискусія щодо місця прокуратури в системі органів державної влади. Водночас, відсутність належного наукового опрацювання системи органів прокуратури та їх структури, з огляду на вимоги нового ЗУ «Про прокуратуру», обумовлюють актуальність і важливість комплексного дослідження означених питань для більш досконалого визначення місця та ролі органів прокуратури в системі органів держави.

2. Згідно з теорією розподілу влад і Конституцією України (державна влада здійснюється за принципом її поділу на законодавчу, виконавчу та судову) існує виключно три гілки єдиної державної влади в Україні.

3. Поділяємо позицію відповідно до якої прокуратура належить до контрольно-наглядової незалежної гілки, оскільки не перебуває у жодній із гілок влади виходячи із виконавчої, законодавчої та судової гілок, хоча згідно з Конституцією України норми, які визначають засади функціонування прокуратури, приписані в розділі «Правосуддя».

4. Згідно з Конституцією України та відповідним Законом на прокуратуру покладаються функції підтримання публічного обвинувачення в суді; організації та процесуального керівництва досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляду за негласними та іншими слідчими й розшуковими діями органів правопорядку; представництва інтересів держави в суді, іншими словами – із трьох виключних функцій прокуратури дві прямо належать до судової влади, а одна забезпечує її діяльність.

За підсумками дослідження теоретико-правових та методологічних засад конституційно-правового статусу прокуратури в Україні можемо стверджувати:

1. Обрана тематика досліджувалася під широким кутом як юристами, так і фахівцями з державного управління.

2. Праці фахівців в сфері юриспруденції, які досліджували особливості функціонування прокуратур можна класифікувати наступним чином: фахівці із теорії права, із галузі знань кримінального права, із галузі знань адміністративного права, із галузі знань кримінального процесу.

3. Останнім часом в Україні намітилася тенденція по розкриттю проблематики діяльності органів прокуратури в Україні. Особливо актуалізувалося це питання з моменту започаткування діяльності антикорупційної прокуратури.

4. Наявність структури – невід’ємний атрибут усіх реально існуючих систем, зокрема організаційних, до яких належать органи державної влади й органи прокуратури зокрема.

5. Внутрішня організаційна структура Офісу Генерального Прокурора представлена різноплановими структурними підрозділами, що зумовлюється функціями і завданнями, які на них покладені.

6. Реформування нашої держави, зокрема процес децентралізації, не оминувало і реформу прокуратури України. На сьогодні ми доходимо висновку, що місцеві прокуратури діють без прив’язки до окремих адміністративно-територіальних одиниць.

7. Говорячи про систему підпорядкування в органах прокуратури можемо зазначити, що що їй притаманна як горизонтальна, так і вертикальна система підпорядкування, оскільки накази з офісу генерального прокурора є обов’язковими для виконання обласними та місцевими прокуратурами. В цей же час керівник обласної прокуратури так само видає накази, які є обов’язковими для місцевих прокуратур.

8. Згідно з теорією розподілу влад і Конституцією України (державна влада здійснюється за принципом її поділу на законодавчу, виконавчу та судову) існує виключно три гілки єдиної державної влади в Україні. Поділяємо позицію відповідно до якої прокуратура належить до контрольної-наглядової

незалежної гілки, оскільки не перебуває у жодній із гілок влади виходячи, хоча згідно з Конституцією України норми, які визначають засади функціонування прокуратури, приписані в розділі «Правосуддя».

9. Згідно з Конституцією України та відповідним Законом на прокуратуру покладаються функції підтримання публічного обвинувачення в суді; організації та процесуального керівництва досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляду за негласними та іншими слідчими й розшуковими діями органів правопорядку; представництва інтересів держави в суді, іншими словами – із трьох виключних функцій прокуратури дві прямо належать до судової влади, а одна забезпечує її діяльність.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНИХ ФУНКЦІЙ ПРОКУРАТУРИ

2.1. Адміністративна компетенція прокуратури України

Як і у попередніх підрозділах спершу розкриємо зміст терміна «компетенція». Як йдеться в Академічному тлумачному словнику української мови: «Компетенція – Добра обізнаність із чим-небудь. 2. Коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи» [<http://sum.in.ua/s/kompetencija>]. Отже, слідуючи цьому визначенню під компетенцією прокуратури України слід розуміти коло повноважень, які віднесені до прокуратури України. Разом з цим, можемо констатувати, що законодавство по різному вживає відповідну термінологію. Зокрема, Конституція України з цього приводу зазначає: «В Україні діє прокуратура, яка здійснює:

- 1) підтримання публічного обвинувачення в суді;
- 2) організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку;
- 3) представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом.

ЗУ «Про прокуратуру» вживає поняття «функції». Процітуємо відповідну законодавчу норму:

«1. На прокуратуру покладаються такі функції:

- 1) підтримання державного обвинувачення в суді;
- 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених цим Законом та [главою 12](#) розділу III Цивільного процесуального кодексу України;

3) нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство;

4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

З метою реалізації своїх функцій прокуратура здійснює міжнародне співробітництво.

На прокуратуру не можуть покладатися функції, не передбачені [Конституцією України](#).

Натомість, на сайті Офісу Генерального Прокурора України визначені Накази Генерального прокурора з основних напрямів прокурорської діяльності[53].

Отже, як бачимо, законодавець вживає одночасно декількох споріднених за змістом понять. Але, вважаємо, що більш доцільним буде унормувати відповідні нормативно-правові акти та застосовувати термін «функції прокуратури».

Але, разом із тим, поняття «функції прокуратури» та «напрями діяльності прокуратури» ми будемо розглядати як загальне на конкретизуюче. Адже кількість напрямів є значно більшою за кількість функцій.

Цілком слушними виявляються погляди П. Шумського, який визначає повноваження державного органу, зокрема й органу прокуратури, як сукупність прав і обов'язків [85, с. 53].

Разом з цим, цілком очевидним є те, що будь-яка інстанція не може виконувати покладені на неї обов'язки без відповідних працівників.

Отже, повноваження прокуратури виконуються відповідними прокурорами. В цьому сенсі поділяємо точку зору В. Бабенка, який вважає, що «повноваження прокурора виражаються через суб'єктивне право на здійснення певних дій» [2, с. 74].

Саме тому адміністративну компетенцію прокуратури ми розглянемо через повноваження прокурорів у відповідних напрямках діяльності.

Відповідно до ст. 22 ЗУ «Про прокуратуру» Прокурор підтримує державне обвинувачення в судовому провадженні щодо кримінальних правопорушень, користуючись при цьому правами і виконуючи обов'язки, передбачені Кримінальним процесуальним кодексом України відповідно до якого державне обвинувачення – процесуальна діяльність прокурора, що полягає у доведенні перед судом обвинувачення з метою забезпечення кримінальної відповідальності особи, яка вчинила кримінальне правопорушення.

Відповідн до норм КПК України прокурор може підтримувати державне обвинувачення в суді, відмовлятися від підтримання державного обвинувачення, змінювати його або висувати додаткове обвинувачення у порядку, встановленому цим Кодексом (ст. 36).

Відповідно до ст. 23 ЗУ «Про Прокуратуру» прокурор здійснює представництво інтересів громадянина або держави в суді яке полягає у здійсненні процесуальних та інших дій, спрямованих на захист інтересів громадянина або держави у випадках та порядку, встановлених законом.

Зокрема, прокурор здійснює представництво в суді інтересів громадянина (громадянина України, іноземця або особи без громадянства) у випадках, якщо така особа не спроможна самотійно захистити свої порушені чи оспорювані права або реалізувати процесуальні повноваження через недосягнення повноліття, недієздатність або обмежену дієздатність, а законні представники або органи, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси такої особи, не здійснюють або неналежним чином здійснюють її захист.

В цьому аспекті варто зазначити на наявності певних законодавчих обмежень щодо здійснення такого представництва відносно певних державних органів. Так, представництво в суді інтересів держави в особі Кабінету Міністрів України та Національного банку України може здійснюватися прокурором Офісу Генерального прокурора або обласної прокуратури виключно за письмовою вказівкою чи наказом Генерального прокурора або його першого заступника чи заступника відповідно до компетенції.

Прокурор зобов'язаний попередньо, до звернення до суду, повідомити про це громадянина та його законного представника або відповідного суб'єкта владних повноважень. У разі підтвердження судом наявності підстав для представництва прокурор користується процесуальними повноваженнями відповідної сторони процесу. Наявність підстав для представництва може бути оскаржена громадянином чи її законним представником або суб'єктом владних повноважень.

В якості прикладу реалізацій повноважень представлення інтересів держави в суді приведемо статистику по Запорізькій місцевій прокуратурі № 1. Протягом 2019 року місцевою прокуратурою на захист інтересів держави пред'явлено більше 20 (двадцяти) позовів на загальну суму 23 (двадцять три) мільйони 149 (сто сорок дев'ять) тисяч гривень, зокрема, з питань земельних відносин пред'явлено 3 (три) позови на загальну суму - 20 (двадцять) мільйонів гривень.

Також упродовж минулого року судами розглянуто позови місцевої прокуратури, у тому числі поданих у минулих роках на загальну суму 5,5 (п'ять з половиною) мільйонів гривень та добровільно відшкодовано під час їх розгляду у суді 1,7 (один мільйон сімсот тисяч) гривень.

До суду пред'явлено позовні заяви про повернення земельних ділянок, у тому числі, які розташовані на центральному проспекті міста Запоріжжя. Вказані позови судом задоволено, земельні ділянки загальною вартістю близько 6 (шести) мільйонів гривень повернуто у власність міста.

Місцевою прокуратурою у 2019 році було скеровано роботу не тільки на поповнення бюджету, а також вжито заходів щодо поповнення коштів Пенсійного фонду України, за результатами якої прокуратурою пред'явлено 9 (дев'ять) позовів. На цей час відповідні позови судами розглянуто, кошти у розмірі майже 2 (двох) мільйонів гривень надійшли до Пенсійного фонду України, для подальшої їх виплати громадянам.

Окрім того, у минулому році місцевою прокуратурою вжито заходи щодо захисту інтересів держави з питань державної та комунальної власності. За 2019

рік до суду пред'явлено 5 (п'ять) позовів вказаної категорії на загальну суму майже 1 (один) мільйон гривень.

Зокрема, одне із підприємств міста майже півтора року не сплачувало оренду за користування комунальним майном, що залишалось поза увагою орендодавця та балансоутримувача, у зв'язку із чим, місцевою прокуратурою у листопаді 2019 року пред'явлено до суду позови про стягнення близько 1,5 (півтора) мільйона гривень заборгованості. Лише після пред'явлення позову до суду, підприємство почало погашати заборгованість та наразі вже сплачено 700 (сімсот) тисяч гривень боргу.

Щодо представництва в судах окремих категорій громадян, то тут слід зосередити увагу на Наказі Офісу Генерального Прокурора від 04 листопада 2020 року «Про особливості виконання функцій прокуратури з питань захисту інтересів дітей та протидії насильству». У наказі йдеться про необхідність «забезпечувати здійснення процесуальних та інших дій, спрямованих на захист інтересів держави у сфері охорони дитинства, додержання прав і свобод дітей, гарантованих Конституцією України, Конвенцією ООН про права дитини, Кримінальним процесуальним кодексом України та законами України, іншими міжнародно-правовими актами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Наведене дає зробити висновки щодо того, що прокуратура України наділена чіткою компетенцією в рамках якої виконує покладені на неї функції.

2.2. Взаємодія органів та посадових осіб місцевого самоврядування з органами прокуратури

Варто одразу обумовити, що законодавець майже уникає прямих норм про взаємодію органів місцевого самоврядування та прокуратури. Разом з цим, прокурор може отримувати від посадових та службових осіб органів державної влади, органів місцевого самоврядування, військових частин, державних та комунальних підприємств, установ та організацій, органів Пенсійного фонду

України та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування усні або письмові пояснення.

Погоджуємося з позицією О. Я. Лялюк, на думку якої: «Питання взаємовідносин місцевого самоврядування та органів прокуратури регламентовані Законом України «Про прокуратуру». Однак норми цього Закону, які стосуються питань взаємовідносин, є дещо суперечливими з точки зору сфери здійснення публічно-владної діяльності. Так, ч. 3 ст. 23 Закону вказує, що прокурор здійснює представництво в суді законних інтересів держави у разі порушення або загрози порушення ін-тересів держави, якщо захист цих інтересів не здійснює або неналежним чином здійснює орган державної влади, орган місцевого самоврядування чи інший суб'єкт владних повноважень, до компетенції якого віднесені відповідні повноваження, а також у разі відсутності такого органу. Виникає питання, за яких умов захист інтересів держави може здійснювати орган місцевого самоврядування». Продовжуючи викладати свою думку науковець акцентує увагу на тому, що можливий лише один випадок, коли органи місцевого самоврядування у своїй діяльності можуть зачіпати інтереси держави – це питання реалізації ними делегованих від органів державної влади повноважень.

Натомість, практика засвідчує, що мова йде про вирішення, наприклад, земельних питань, або повернення у власність комунального майна, протиправних дій органів виконавчої влади на місцевому рівні.

Приведемо дещо статистичної інформації по діяльності Запорізької місцевої прокуратури № 1 по подібним питанням. Так, за процесуального керівництва прокурорів Запорізької місцевої прокуратури № 1 повідомлено про підозри та направлено до суду ще ряд актуальних кримінальних проваджень, а саме:

– скеровано обвинувальний акт у кримінальному провадженні з ознаками корупції у земельній сфері відносно посадової особи одного із державних підприємств міста Запоріжжя, яка вимагала та отримала неправомірну вигоду в розмірі 9000 (дев'ять тисяч) гривень та 400 (чотириста) доларів США, за

вчинення дій, що входять до її компетенції. На теперішній час судовий розгляд вказаного провадження триває;

– також скеровано до суду обвинувальний акт стосовно директора підприємства з ознаками корупції у бюджетній та житлово-комунальній сферах, що заподіяло шкоду бюджету у розмірі майже 2 (два) мільйони гривень. Судовий розгляд вказаного провадження триває;

– скеровано обвинувальний акт у кримінальному провадженні за фактом недостовірного декларування інформації особою, яка будучи суб'єктом декларування, умисно не подала щорічну декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за 2017 рік.

Також прокуратурою зосереджено увагу на викритті злочинів у сфері службової діяльності, а саме – щодо незаконних дій державних реєстраторів як комунальних підприємств, так і органів виконавчої влади. Так, у червні поточного року повідомлено про підозру державному реєстратору у внесенні неправдивих відомостей про право приватної власності на гуртожиток, в результаті чого здійснено його незаконне відчуження третім особам – товариству та завдано збитків фактичним його власникам і територіальній громаді міста Запоріжжя на загальну суму майже 4,5 (чотири з половиною) мільйони гривень.

Окрім того, протягом I півріччя 2020 року прокуратурою вже скеровано до суду два (2) обвинувальні акти відносно державних реєстраторів, які не встановивши відповідним чином належність заявлених прав і поданих документів внесли неправдиві відомості до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, тим самими заподіяли шкоду на загальну суму майже один (1) мільйон гривень.

З метою комплексного розкриття досліджуваної у підрозділі тематики, вважаємо за необхідне зупинитися на Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» яким, в певній мірі встановлюються взаємовідносини таких органів із прокуратурою.

Як йдеться в ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» місцеве самоврядування в Україні – «гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. Місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст».

Виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад є їх виконавчі комітети, відділи, управління та інші створювані радами виконавчі органи.

Виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах рад є підконтрольними і підзвітними відповідним радам, а з питань здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади - також підконтрольними відповідним органам виконавчої влади.

У сільських радах, що представляють територіальні громади, які налічують до 500 жителів, за рішенням відповідної територіальної громади або сільської ради виконавчий орган ради може не створюватися. У цьому випадку функції виконавчого органу ради (крім розпорядження земельними та природними ресурсами) здійснює сільський голова одноособово.

Відповідно до ст. 11 ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

а) власні (самоврядні) повноваження:

1) підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо створення відповідно до закону міліції, що утримується за рахунок коштів місцевого самоврядування, вирішення питань про чисельність працівників такої міліції, про витрати на їх утримання, здійснення матеріально-технічного забезпечення їх діяльності, створення для них необхідних житлово-побутових умов;

2) сприяння діяльності органів суду, прокуратури, юстиції, служби безпеки, Національної поліції, Національного антикорупційного бюро України, адвокатури і Державної кримінально-виконавчої служби України;

3) внесення подань до відповідних органів про притягнення до відповідальності посадових осіб, якщо вони ігнорують законні вимоги та рішення рад і їх виконавчих органів, прийняті в межах їх повноважень.

Із наведеної статті слідує, що органи місцевого самоврядування мають співпрацювати із органами прокуратури. Однак, наразі відсутній нормативно-правовий акт щодо правового регулювання взаємодії між органами прокуратури та органами місцевого самоврядування. То ж пропонуємо прийняти відповідний документ, або внести зміни до ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» з метою конкретизації взаємодії між органами місцевого самоврядування та прокуратурою.

На нашу думку взаємодія полягє у наступному:

1. сприяння у подоланні злочинності в регіоні. Органи місцевого самоврядування інформують органи прокуратури про можливі вчинення злочинів.

2. інформаційна. Заслуховування інформації прокурорів та керівників органів Національної поліції про стан законності, боротьби із злочинністю, охорони громадського порядку та результати діяльності на відповідній території. Варто констатувати факт, що сам по собі звіт є суто інформаційним та не передбачає його процедури обговорення та задання питань відповідному прокурору. З метою вирішення цієї ситуації пропонуємо внести зміни до законодавства та закріпити не просто звіт прокурора на сесії, а можливість його обговорення.

3. сприяння у вирішенні житлово-комунальних питань працівників прокуратури. Зокрема, Виконавчий комітет Львівської міськради під час засідання 9 грудня 2016 року видав трьом працівникам прокуратури Львівської області ордери на вселення у службові квартири. Йдеться про однокімнатні квартири (50 м² та дві по 51,4 м²) на просп. Червоної Калини. Як повідомляють

інтернет джерела: «Між прокуратурою та львівською міськрадою навесні 2016 року через службові квартири виник конфлікт. У квітні 2016 року виконавчий комітет відмовився надати прокурорам дозвіл на приватизацію 31 службової квартири у будинку на просп. Червоної Калини, 58. Прокурори отримали дозвіл вселитись у свої квартири, але дозволу на приватизацію службового житла отримати не змогли. Свою відмову мерія мотивувала тим, що прокурори після приватизації службового житла часто переписували його на родичів і через деякий час знову вимагали квартиру в міста».

4. Допомога у покращенні матеріально-технічної бази прокуратури.

На цьому пункті зосередимо особливу увагу, адже місцеві ради в рамках покладених на них повноважень надають сприяння правоохоронним органам в цілому та прокуратурам зокрема шляхом прийняття відповідних програм.

В якості прикладу розглянемо Програму профілактики правопорушень та забезпечення громадської безпеки в Запорізькій області, розвитку матеріально-технічної бази Головного управління Національної поліції в Запорізькій області, прокуратури Запорізької області, Військової прокуратури Запорізького гарнізону Південного регіону України, Управління Служби безпеки України в Запорізькій області, Головного управління ДФС в Запорізькій області, Управління патрульної поліції у м. Запоріжжя Департаменту патрульної поліції на 2017-2021 роки, затвердженої рішенням Запорізької обласної ради від 06.04.2017 № 56.

Виконання обласної Програми надає змогу:

- поліпшити якість та ефективність профілактики правопорушень;
- збільшити питому вагу розкритих правопорушень;
- знизити рівень злочинності у громадських місцях, забезпечити публічну безпеку та порядок;
- підвищити безпеку на автомобільних дорогах, вулицях міст, інших населених пунктів;
- посилити протидію злочинам проти власності;

– покращити матеріально-технічну оснащеність Головного управління Національної поліції в Запорізькій області, прокуратури Запорізької області, Військової прокуратури Запорізького гарнізону Південного регіону України, Управління Служби безпеки України в Запорізькій області, Головного управління ДФС в Запорізькій області, Управління патрульної поліції у м. Запоріжжя Департаменту патрульної поліції. Координація виконання заходів, передбачених Програмою, здійснюється відділом взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи апарату Запорізької облдержадміністрації.

Безпосередній контроль за виконанням заходів і завдань Програми покладений на відповідальних виконавців Програми та відділ взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи апарату обласної державної адміністрації.

З певного практичного досвіду можна зазначити, що при обговоренні цієї програми та аналогічних програм в регіонах (в яких вони діють), доволі часто виникають дискусії відносно доцільності виділення коштів на цю програму з обласного бюджету (на прикладі Запорізької області). В цьому є логіка, адже, дійсно, відповідно до ст. 4 ЗУ «Про прокуратуру» фінансування прокуратури забезпечується виключно з Державного бюджету України. В рамках нашого дослідження пропонуємо внести зміни до відповідної статті та передбачити можливість фінансування органів прокуратури і в межах затверджених регіональних програм із місцевих бюджетів.

Дослідивши особливості реалізації конституційних функцій прокуратури можемо стверджувати:

1. На прокуратуру покладаються такі функції:
 - 1) підтримання державного обвинувачення в суді;
 - 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених цим Законом та [главою 12](#) розділу III Цивільного процесуального кодексу України;
 - 3) нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство;

4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

2. Законодавець вживає одночасно декількох споріднених за змістом понять, а саме «функції прокуратури», «напрями діяльності прокуратури», «завдання прокуратури». Вважаємо, що більш доцільним буде унормувати відповідні нормативно-правові акти та застосовувати термін «функції прокуратури».

3. Поняття «функції прокуратури» та «напрями діяльності прокуратури» ми будемо розглядати як загальне на конкретизуюче. Адже кількість напрямів є значно більшою за кількість функцій.

4. Органи місцевого самоврядування мають співпрацювати із органами прокуратури. Однак, наразі відсутній нормативно-правовий акт щодо правового регулювання взаємодії між органами прокуратури та органами місцевого самоврядування. То ж пропонуємо прийняти відповідний документ, або внести зміни до ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» з метою конкретизації взаємодії між органами місцевого самоврядування та прокуратурою.

5. На нашу думку взаємодія органів місцевого самоврядування і прокуратури полягає у наступному:

1. сприянні у подоланні злочинності в регіоні.
2. інформаційній взаємодії.
3. сприяння у вирішенні житлово-комунальних питань працівників прокуратури.

4. Допомога у покращенні матеріально-технічної бази прокуратури.

6. Варто констатувати факт, що звіт прокурора на місцевих сесіях є суто інформаційним та не передбачає процедури його обговорення та задання питань відповідному прокурору. З метою вирішення цієї ситуації пропонуємо внести зміни до законодавства та закріпити не просто звіт прокурора на сесії, а можливість його обговорення.

7. Значну роль для покращення матеріально-технічної бази прокуратури мають відповідні регіональні програми.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

3.1. Основні напрямки реформування прокуратури України з урахуванням досвіду європейських країн

Як нами вже неодноразово наголошувалося у нашому дослідженні, реформа органів прокуратури була однією із вимог, які висувалися Україні світовою спільнотою. Реагуючи на ці вимоги в Україні відбуваються певні перетворення. Разом з цим, існує потреба у подальших змінах для проведення яких необхідно детально ознайомлюватися із особливостями функціонування органів прокуратури в світових країнах. То ж метою цього підрозділу є проведення аналізу функціонування органів прокуратури на прикладі деяких країн.

Розпочнемо аналіз із США. У США органи прокуратури належать до відання Міністерства юстиції. «Аторнеї (прокурори у США) здійснюють нагляд та адміністративний супровід, підтримують обвинувачення в суді у кримінальних справах, у деяких випадках здійснюють представництво інтересів держави в цивільних справах» [84, с. 206].

Один прокурор США призначається в кожному з 94 судових округів, за винятком Гуаму і Північних Маріанських островів, де один прокурор США обслуговує обидва райони. Кожен прокурор США є головним федеральним працівником правоохоронних органів Сполучених Штатів у межах своєї конкретної юрисдикції. Відповідно до Кодексу Сполучених Штатів прокурори виконують три головні статутні обов'язки:

- 1) Звинувачення у кримінальних справах, порушених федеральним урядом;
- 2) Звинувачення і захист у цивільних справах, в яких Сполучені Штати є стороною;

3) Збір заборгованості федерального уряду, яке в адміністративному порядку єбезнадійним [91].

Говорячи про повноваження прокурорів відмітимо, що ожен прокурор США має широку свободу дій у використанні своїх ресурсів для подальшої пріоритетності місцевих юрисдикцій і потреб своїх громад [91].

Говорячи про прокуратуру США О. Б. Неврозов підмічає: «Прокуратура США є органом виконавчої влади та розміщується відповідно до територіальних округів, із рівномірним розподілом справ, що позитивно впливає на професійну завантаженість прокурорів. Провідні обов'язки прокурорів визначені у відповідному Кодексі та полягають у захисті інтересів громадян, Уряду та держави в цілому врізних категоріях справ».

Говорячи про сусідню Угорщину відзначимо, що згідно з Конституцією Угорської Республіки Генеральний прокурор обирається Державними зборами за пропозицією Президента Республіки та є відповідальний перед Державними зборами і зобов'язаний звітувати перед ними про свою діяльність. Інші прокурори призначаються на посаду. Існують і певні обмеження щодо неможливості перебування в партіях і займатися політикою [71].

О. Б. Неврозов робить висновок, що «діяльність органів прокуратури Угорської республіки регулюється Конституцією, яка визначає завдання, повноваження, порядок обрання прокурорів, спрямовує діяльність прокуратури на захист прав громадян, неупереджене, повне, всебічне розслідування злочинів і притягнення до відповідальності винної особи, а також уповноважує здійснювати нагляд за дотриманням норм Конституції».

Органи прокуратури у Франції, як і у США, входять у систему Міністерства юстиції здійснюють функції, які стосуються забезпечення дотримання норм кримінального закону. На французьку прокуратуру покладено повноваження щодо порушення кримінального переслідування, нагляду за органами розслідування і керівництва ними, підтримання обвинувачення в суді в розгляді кримінальних справ, контролю за законністю судових актів, забезпечення виконання вироків і рішень судових органів [2].

Прокурори Республіки при трибуналах великої інстанції, крім виконання прокурорських функцій, пов'язаних із розглядом цивільних справ, особисто або через своїх заступників підтримують обвинувачення в трибуналі великої інстанції (виправному трибуналі) і в суді присяжних. Також, здійснюють процесуальне керівництво. Акцентуємо увагу на тому, що структура прокуратури збігається із структурою судової ланки. Всі прокурори призначаються Президентом за поданням Міністерства Юстиції [2].

У Литві прокуратура є незалежним державним органом у системі кримінальної юстиції, хоча тяжіє до судової влади. Повноваження прокуратури Литви стосуються як кримінального переслідування, так і захисту публічних інтересів. У більшій мірі є органом судової влади, спеціалізованим для кримінальної юрисдикції, оскільки здійснює свої повноваження переважно в кримінальних провадженнях, проте має також різного роду публічні адміністративні повноваження, зокрема координування, представництва та співробітництва, професійного розвитку, тощо [90].

Відповідно до ст. 176 Конституції Вірменії прокуратура становить єдину систему. Повноваження прокуратури головним чином зосереджуються у сфері кримінальної юстиції та стосуються кримінального переслідування, нагляду за законністю досудового кримінального провадження, підтримання обвинувачення в суді, оскарження рішень, вироків і постанов суду, здійснення нагляду за законністю виконання покарань та інших примусових заходів. Також, виступає на захисті державних інтересів [31]. Як і в Україні є Закон «Про прокуратуру» визначає певну підпорядкованість прокурорів і загалом системи органів прокуратури.

Вивчаючи відповідне питання у сусідній Польщі, можемо дійти висновку, що система діяльності Польської прокуратури багато в чому збігається із Україною.

Діяльність органів прокуратури Республіки Польща визначається відповідним Законом «Про прокуратуру» від 28 січня 2016 року. Цей Закон

відносить до основних завдань прокуратури охорону правопорядку та забезпечення переслідування злочинців. Також він закріплює за прокурором нагляд за підготовчим провадженням у карних справах та виконання функцій державного обвинувача у судах, пред'явлення позовів у карних і цивільних справах, здійснення нагляду за виконанням постанов про тимчасовий арешт та інших рішень щодо позбавлення волі, проведення досліджень у галузі проблематики злочинності та боротьби з нею і запобігання їй; оскарження в суді адміністративних рішень, які не відповідають праву [93]. Існують і особливості притягнення до відповідальності прокурорів, які не може бути без попередньої згоди дисциплінарного суду притягнутий до карної відповідальності чи позбавлений волі, не може бути затриманий або арештований, за винятком виявлення його на «гарячому» при вчиненні злочину, якщо його затримання необхідне для забезпечення справедливості провадження [93].

Корисним для вивчення є досвід Чеської Республіки. Регулювання діяльності прокуратури в цій країні здійснюється відповідно до Закону «Про прокуратуру». Згідно з названим Законом систему державної прокуратури складають: Верховна прокуратура, вищі державні прокуратури, регіональні прокуратури, районні прокуратури. При цьому ієрархія прокуратури зумовлена судовою системою. Кожен рівень органів прокуратури здійснює свої головні функції в суді відповідного рівня. Прокурори відповідного рівня прокуратури мають заступників, а також помічників, які в кримінальному процесі наділені правами прокурора – наприклад, при підтримці державного обвинувачення [92]. Функції Прокуратури Чехії є такими ж, як і в Україні.

Варто зазначити, що Генеральний Прокурор України Ірина Венедіктова систематично проводить зустрічі із представниками світових країн відносно завершення реформування органів прокуратури.

Так, «6 липня, Ірина Венедіктова обговорила з послами країн «Великої сімки» та Європейського Союзу реалізацію реформи прокуратури в Україні, в ході якої повідомила іноземним партнерам про перебіг реформи прокуратури,

зокрема про перебіг атестації прокурорів та оновлення кадрового потенціалу відомства». За словами Генерального прокурора «Наразі ми працевлаштовуємо до Офісу генпрокурора кандидатів з-поза системи, що вирішили стати прокурорами і пройшли всі етапи добору, теоретичну та практичну підготовку. Водночас триває прийом документів для нового добору. Ми очікуємо в наших лавах професіоналів у галузі права - нову кров, яка дасть імпульс розвитку нашої інституції. Водночас наразі у нас щодня відбуваються співбесіди прокурорів регіональних прокуратур. Ми продовжуємо оновлюватись і очищуватись, щоб на сторожі закону стояли найкращі з найкращих» [92].

Отже, прокуратура України наближається до рівня світових країн. В процесі реформи у прокуратури було забрано функції загального нагляду, які відсутні у світових прокуратур. Суттєво зменшився апарат, як і у перелічених країнах.

Підсумовуючи, можемо стверджувати, що однією із суттєвих прогалин органів прокуратури України є кадровий потенціал та чисельна кількість прокурорів в порівнянні з іноземними державами. Разом з тим, на сьогодні активно триває вирішення цієї проблеми шляхом проведення переатестації прокурорів всіх рівнів. Із практичного досвіду можна зазначити, що сама процедура атестації містить значні прогалини в системі реалізації та потребує вдосконалення.

3.2. Правовий статус Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як підрозділу Генеральної прокуратури України

Однією із суттєвих вимог європейської спільноти була протидія корупції в Україні, оскільки ми є одними із лідерів по вчиненню корупційних злочинів.

Роблячи спробу виправити ситуацію в Україні було прийнято низку відповідних законів, а саме:

- «Про прокуратуру»;

- «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства запобігання корупції»;

- «Про запобігання корупції» тощо.

Було утворено спеціальний орган по боротьбі із корупцією, наглядова функція за процесуальними діями якого покладено на органи прокуратури.

Закон України «Про прокуратуру» регламентує вимоги до осіб, яких призначають на посади прокурорів, порядок відбору, проведення іспитів, спеціальної перевірки, підготовки, конкурсу, а також процедури призначення та звільнення; обмеження за посадою та вимоги до несумісництва; призначення та звільнення осіб, що призначені на посади прокурорів антикорупційної прокуратури; юридична відповідальність; соціальне та матеріально-побутове забезпечення працівників прокуратури тощо [66]. Прокуратура України є центральним органом з боротьби з корупцією в системі правоохоронних органів. Водночас реалізація правового статусу, функцій та завдань здійснюється шляхом процесуального керівництва досудовим розслідуванням, підтримки публічного обвинувачення, координації дій правоохоронних органів у сфері протидії корупції. Відзначимо, що особливий правовий статус Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, частіше за все, застосовується за умови порушення вимог законодавства суб'єктами державно-публічних відносин. Водночас підставою для виникнення спеціального статусу прокурора є акт призначення особи на посаду.

Станом на сьогодні проходять конкурси на заміщення посад відповідних прокурорів. Як повідомляє офіційний сайт Офісу Генерального прокурора: «У середу, 2 грудня 2020 року, в Офісі Генерального прокурора продовжилося, розпочате 6 листопада, друге засідання Комісії з проведення конкурсу на зайняття адміністративних посад у Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі. Засідання відбулося у складі 7 членів Комісії: 5 – від Верховної Ради України, 2 – від Ради прокурорів.

Комісією прийнято ряд організаційних рішень. Її члени перейшли до опрацювання Порядку роботи Конкурсної комісії та проведення конкурсу на адміністративні посади у Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі. Вони обговорювали та голосували за правки і пропозиції членів Комісії до проєкту Порядку, прийнятого попередньо за основу. Наразі опрацьовано 18 статей Проєкту.

Щодо Положення про САП, то воно було затверджене наказом Генерального прокурора від 5 березня 2002 року.

Основні завдання та функції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури є:

1. Здійснення нагляду за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування кримінальних правопорушень Національним антикорупційним бюро України.

2. Виконання вимог закону під час приймання, реєстрації, розгляду та вирішення заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, своєчасне внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

3. Забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування Національним антикорупційним бюро України кримінальних правопорушень та оскарження незаконних судових рішень на стадії досудового розслідування і судового розгляду.

4. Запобігання незаконному притягненню особи до кримінальної відповідальності та необґрунтованому застосуванню до неї заходів процесуального примусу, виконання вимог закону про невідворотність відповідальності за вчинене кримінальне правопорушення.

5. Забезпечення підозрюваним, обвинуваченим безоплатної правової допомоги у випадках, передбачених [Кримінальним процесуальним кодексом України](#).

6. Підтримання публічного обвинувачення в суді у кримінальних провадженнях, що розслідувалися Національним антикорупційним бюро України.

7. Забезпечення в межах компетенції відшкодування збитків, завданих кримінальними правопорушеннями.

8. Забезпечення застосування належної правової процедури до кожного учасника кримінального провадження.

9. Представництво інтересів держави в суді у випадках, передбачених [Законом України](#) «Про прокуратуру» і пов'язаних із корупційними або пов'язаними з корупцією правопорушеннями, а також у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.

До структури Спеціалізованої антикорупційної прокуратури входять:

1. Управління процесуального керівництва, підтримання публічного обвинувачення та представництва в суді у складі:

– першого відділу процесуального керівництва, підтримання публічного обвинувачення та представництва в суді;

– другого відділу процесуального керівництва, підтримання публічного обвинувачення та представництва в суді;

– третього відділу процесуального керівництва, підтримання публічного обвинувачення та представництва в суді;

– четвертого відділу процесуального керівництва, підтримання публічного обвинувачення та представництва в суді;

– п'ятого відділу процесуального керівництва, підтримання публічного обвинувачення та представництва в суді;

– шостого відділу процесуального керівництва, підтримання публічного обвинувачення та представництва в суді;

2. Аналітично-статистичний відділ.

3. Відділ документального забезпечення [64].

Таким чином можемо констатувати, що правова база діяльності САП потребує доопрацювання. На сьогоднішній момент цей спеціальний орган перебуває на стадії формування. Отже, більш детально про його діяльність можна говорити лише зі спливом певного часу.

Дослідивши напрями удосконалення правового статусу прокуратури України можемо констатувати:

1. Прокуратура України наближається до рівня світових країн. В процесі реформи у прокуратури було забрано функції загального нагляду, які відсутні у світових прокуратур. Суттєво зменшився апарат, як і у перелічених країнах.

2. Однією із суттєвих прогалин органів прокуратури України є кадровий потенціал та чисельна кількість прокурорів в порівнянні з іноземними державами. Разом з тим, на сьогодні активно триває вирішення цієї проблеми шляхом проведення переатестації прокурорів всіх рівнів. Із практичного досвіду можна зазначити, що сама процедура атестації містить значні прогалини в системі реалізації та потребує вдосконалення.

3. Особливий правовий статус Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, частіше за все, застосовується за умови порушення вимог законодавства суб'єктами державно-публічних відносин.

4. Таким чином можемо констатувати, що правова база діяльності САП потребує доопрацювання. На сьогоднішній момент цей спеціальний орган перебуває на стадії формування. Отже, більш детально про його діяльність можна говорити лише зі спливом певного часу

ВИСНОВКИ

В процесі комплексного аналізу органів прокуратури в системі державно-управлінських відносин регіону, проведеного в межах кваліфікаційної роботи, на основі аналізу чинного законодавства України і практики його реалізації, теоретичного осмислення ряду наукових праць у різних областях знань, сформульовано ряд висновків, пропозицій та рекомендацій основні з яких полягають у наступному:

1. Прокуратура України займає вагоме місце в системі державно-управлінських відносин регіону, оскільки на неї покладені суттєві обов'язки в сфері боротьби зі злочинністю та представлені (у встановлених законами випадків) інтересів як громади в цілому, так і окремо взятих категорій громадян.

2. Обрана нами тематика під широким кутом досліджувалася як юристами, так і фахівцями з державного управління. Останнім часом зростає інтерес для розкриття проблематики діяльності органів прокуратури в Україні. Особливо актуалізувалося це питання з моменту започаткування діяльності антикорупційної прокуратури.

3. Прокуратура України має чітко визначену компетенцію, яка відображена у функціях, які покладені на неї. Новими елементами в системі прокуратури України є Спеціалізована антикорупційна прокуратура України, яка перебуває на стадії формування. Згідно з Конституцією України та відповідним Законом на прокуратуру покладаються функції підтримання публічного обвинувачення в суді; організації та процесуального керівництва досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляду за негласними та іншими слідчими й розшуковими діями органів правопорядку; представництва інтересів держави в суді.

4. Внутрішня організаційна структура Генеральної прокуратури представлена різноплановими структурними підрозділами, що зумовлюється функціями і завданнями, які на них покладені. Система органів суттєво

змінилася з прийняттям та введенням в дію нового Закону України «Про прокуратуру».

5. Говорячи про систему підпорядкування в органах прокуратури можемо зазначити, що відповідно до законодавства України офіс Генерального прокурора є органом прокуратури вищого рівня щодо обласних та окружних прокуратур, обласна прокуратура є органом прокуратури вищого рівня щодо окружних прокуратур, розташованих у межах адміністративно-територіальної одиниці, що підпадає під територіальну юрисдикцію відповідної обласної прокуратури. Отже, вважаємо, що їй притаманна як горизонтальна, так і вертикальна система підпорядкування, оскільки накази з офісу генерального прокурора є обов'язковими для виконання обласними та місцевими прокуратурами. В цей же час керівник обласної прокуратури так само видає накази, які є обов'язковими для місцевих прокуратур.

6. Прокуратура належить до контрольно-наглядової незалежної гілки, оскільки не перебуває у жодній із гілок влади виходячи із виконавчої, законодавчої та судової гілок, хоча згідно з Конституцією України норми.

7. Наразі відсутній нормативно-правовий акт щодо правового регулювання взаємодії між органами прокуратури та органами місцевого самоврядування. То ж пропонуємо прийняти відповідний документ, або внести зміни до ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» з метою конкретизації взаємодії між органами місцевого самоврядування та прокуратурою.

8. Взаємодія органів місцевого самоврядування і прокуратури полягає у наступному: сприянні у подоланні злочинності в регіоні; інформаційній взаємодії; сприяння у вирішенні житлово-комунальних питань працівників прокуратури; сприяння у покращенні матеріально-технічної бази прокуратури.

9. Значну роль для покращення матеріально-технічної бази прокуратури мають відповідні регіональні програми.

10. Однією із суттєвих прогалин органів прокуратури України є кадровий потенціал та чисельна кількість прокурорів в порівнянні з іноземними державами. Разом з тим, на сьогодні активно триває вирішення цієї проблеми

шляхом проведення переатестації прокурорів всіх рівнів. Із практичного досвіду можна зазначити, що сама процедура атестації містить значні прогалини в системі реалізації та потребує вдосконалення.

11. Незважаючи на наявні проблеми, які виникають в ході проведення реформи, прокуратура України наближається до рівня світових країн, оскільки в процесі реформи були запозичені кращі світові практики.

12. Правова база діяльності САП потребує доопрацювання. На сьогоднішній момент цей спеціальний орган перебуває на стадії формування. Отже, більш детально про його діяльність можна говорити лише зі спливом певного часу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Апарова Т.В. Суды и судебный процесс Великобритании (Англия, Уэльс, Шотландия). Москва, 1996. 116 с.
2. Бабенко В. І. Організаційно-правові аспекти прокурорського нагляду за додержанням законів про охорону довкілля: дис. канд. юрид. наук: 12.00.10. Одеса, 2004. 234 с.
3. Бакаянова Н.М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук. Одеса, 2017. 395 с.
4. Бандурка О. М. Управління органами внутрішніх справ: підручник. Харків: *Ун-т внутр. Справ*. 1998. 480 с.
5. Бартошек М. А. Римское право (Понятие, термины, определения) : учеб. М. : *Юрид. лит.*, 1989. 403 с.
6. Безкровний Є.А. Правовий статус прокурора, який здійснює представництво інтересів держави в суді. Вісник Національної академії прокуратури України. 2018. № 3. С. 37-49.
7. Бехруз Х. Порівняльне правознавство: підручник. Одеса. Фенікс, 2009. 461 с.
8. Боботов С.В. Правосудие во Франции. Москва: Изд-во «ЕАВ», 1994. 199 с.
9. Бойко І.С. Порівняльне правознавство: навч. посіб. 2-ге вид., виправл. та допов. Одеса: Фенікс, 2011. 152 с.
10. Бортун М.І. Особливості реалізації прокурором своїх функцій в кримінальному провадженні на досудовому розслідуванні. Юридична Україна: 2018. № 3/4. С. 57-63.
11. Вільгушинський М.Й. Суди загальної юрисдикції у системі взаємовідносин із суб'єктами владних повноважень та громадськістю: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Одеса, 2013. 32 с.

12. Вільчик Т.Б. Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського Союзу та України : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2016. 40 с.
13. Воронов М. П. Історія становлення та розвитку прокуратури в Україні . *Сучасні питання економіки і права*. 2013. Вип. 1. С. 90-97.
14. Головка Л.В. Дознание и предварительное следствие в уголовном процессе Франции. Москва: Фирма «СПАРК», 1995. 130 с.
15. Головка Л.В. Альтернативы уголовному преследованию в современном английском праве. *Правоведение*. 1998. № 3. С. 103–112.
16. Городовенко В.В. Принципи судової влади: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2012. 40 с. Давид Р., Жоффре-Спинозі Київ. Основные правовые системы современности. Київ, Москва: Междунар. отнош. 1998. 400 с.
17. Григоренко І. А. Правоохоронна діяльність в Україні та Німеччині (порівняльно-правове дослідження): автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2014. 19 с.
18. Грицаєнко Л. Р. Інститут прокуратури в світовій істо-рико-правовій ретроспективі. *Вісник прокуратури*. 2008. № 7. С. 116–123.
19. Грицаєнко Л. Р. Конституційно-правові засади організації і діяльності органів прокуратури Словаччини. *Держава і право. Серія «Юридичні і політичні науки»*. 2008. Вип. 42. С. 172–181.
20. Грицаєнко Л. Р. Конституційно-правовий статус прокуратури України в контексті світового досвіду: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2013. 36 с.
21. Дашков Г. Кигас В. Прокуратура в ФРГ. *Законность*. 1995. № 11 (733). С. 50–53.
22. Джузеппе Ди Федерико. Независимость и подотчетность судей и прокуроров в Италии. Сравнительный итальянский опыт как страны, осуществившей переход к новой общественно-политической системе. Режим доступа: http://www.unodc.org/pdf/russia/PDF%20for%20news/independ_accountab_italy_rus.pdf. (дата звернення: 03.12.2020).

23. Добровольський Д.М. Незалежність як засада організації та діяльності органів прокуратури: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2017. 195 с.
24. Долежан В.В. Проблемы компетенции прокуратуры: дис. ... д-ра юрид. наук. Москва: Всесоюз. науч.-исслед. ин-т проблем укрепл. законности и правопорядка, 1991. 547 с.
25. Дудченко В.В. Традиція правового плюралізму: західна та східна інтерпретація: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Одеса, 2007. 35 с.
26. Д'ячков Д.С. Принципи організації та діяльності прокуратури України в умовах її реформування : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2018. 22 с.
27. Каркач П. М. Проблеми організації прокуратури й оптимізації її діяльності в сучасних умовах: Збірник наукових праць. Харків: Інститут підвищення кваліфікації. Х. : [б.в.], 1998. 287 с.
28. Карпунцов В.В. Процесуальна компетенція органів прокуратури України: адміністративно-правовий аспект : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2018. 36 с.
29. Ковалев В. А., Чаадаев С. Г. Органы расследования и судебная система Великобритании. Москва, 1985. 48 с.
30. Ковальчук І. С. Повноваження Спеціалізованої Антикорупційної прокуратури як відокремленого структурного підрозділу в системі органів прокуратури. Творчий шлях вченого: до 80-річчя професора В.В. Долежана: матеріали кругл. столу / відп. ред. Н.М. Бакаянова; уклад.: І.О. Кісліцина, М.О. Деменчук, С.І. Єленич ; МОН України, НУ «ОЮА». Одеса: Юрид. л-ра, 2018. С. 124–126.
31. Конституція республіки Вірменії (із змінами) прийнята 06.12.2015. Парламент Вірменії: офіційний веб-сайт. 2015. URI: <http://www.parliament.am/parliament.php?id=constitution&lang=rus> (дата звернення: 03.12.2020).
32. Конституція України від 28.06.1996. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

33. Концепція реформування прокуратури України. Вісник прокуратури. Київ, 2003. № 7. С. 3–7.

34. Копиленко О.Л. Міжнародні стандарти та вітчизняний досвід правового регулювання статусу прокуратури (на основі аналізу проектів законодавчих актів, внесених на розгляд Верховної Ради України шостого скликання). Вісник Національної академії прокуратури України. 2011. № 2. С. 35–44.

35. Костюченко Я.М. Правове регулювання співробітництва України і Європейського Союзу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010. 20 с.

36. Кравчук В.М. Інституційно-правовий аспект функціонування прокуратури України як органу державної влади: монографія. Тернопіль. Терно-Граф, 2013. 272 с.

37. Кривобок В. В. Деякі питання організації та діяльності обласної прокуратури. *НЮАУ ім. Я. Мудрого*. Харків. 2004. 54 с.

38. Ківалов С.В. Перспективи реформування законодавства про прокуратуру. Вісник прокуратури України. 2007. № 3. С. 15–23.

39. Кісліцина, І.О. Роль прокурора у кримінальному провадженні на підставі угод про визнання винуватості: питання теорії і практики. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2018. 205 с.

Компетенція. Словник української мови : веб-сайт. URL: <http://sum.in.ua/s/kompetencija> (дата звернення: 03.12.2020).

40. Кох Х., Магнус У., Винклер фон Моренфельс П. Международное частное право и сравнительное правоведение; пер. с нем. Ю.М. Юмашева. Москва: Междунар. отнош., 2003. 476 с.

41. Кравченко В. В. Конституційне право України: навчальний посібник. Київ: *Атіка*, 2004. 512 с.

42. Лакізюк В.П., Михайленко О.Р. Прокуратура України: витоки, розвиток, персоналії та правове регулювання. Вісник прокуратури. 2000. № 2. С. 34–42.

43. Логаш В. В. Місце прокуратури в системі органів державної влади. *Харківський національний університет внутрішніх справ*. 2011. № 3. С. 478-485.

44. Марочкін І. Є. Прокуратура України: проблеми становлення й розвитку. *Юрист України*. 2011. № 2(15). С. 62-68.

45. Марченко М.Н. Курс сравнительного правоведения. Москва: ООО «Городец-издат», 2002. 1068 с.

46. Миряшева Е.В. Конституционно-правовой статус французской прокуратуры: традиция и перспективы. *Российский судья*. 2006. № 2. С. 39–41.

47. Мичко М.І. Проблеми функцій і організаційного устрою прокуратури України: дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2001. 376 с.

48. Мичко М.І. Про функції та організаційний устрій прокуратур європейських держав постсоціалістичної системи. *Держава і право: зб. наук. праць*. «Юридичні і політичні науки». Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ, 2001. Вип. 10. С. 164–174.

49. Михайленко О.Р. Прокуратура України : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 336 с., с. 36.

50. Мухамеджанов Э. Прокуратура Польши. *Юрист*. 2004. № 1. Режим доступа: http://www.zakon.kz/magazine/archive/2004_01_7.asp. (дата звернення: 03.12.2020).

51. Назаров І. Прокуратура України на шляху до європейських стандартів. *Право України*. 2007. № 2. С. 85–88.

52. Наулік Н. С. Правовий статус прокуратури в конституціях зарубіжних країн. *Порівняльно-аналітичне право*. 2013. № 302. С. 339-342.

53. Нимеллер М. Уголовное судопроизводство и роль прокуратуры в Германии. *Российская юстиция*. 1994. № 10. С. 28–30.

Нормативні документи прокуратури. Офіс Генерального прокурора : вебсайт. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/regulatory_documents_prosecutors_office (дата звернення: 03.12.2020).

54. Оборотов Ю. М. Традиції та новації в правовому розвитку: загальнотеоретичні аспекти: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Одеса, 2003. 38 с.

55. Ожегов С. И., Шведова Н. Ю. Толковый словарь русского языка (С-Я). Библиотека Максима Мошкова. 2016. URI: http://www.lib.ru/DIC/OZHEGOW/ozhegow_s_q.txt (дата звернення: 03.12.2020).

56. Озерський І.В. Правові та психологічні засади прокурорської діяльності: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2011. 40 с.

57. Олійник Р. В. Система та структура прокуратури України. Харківський національний університет внутрішніх справ. *Європейські перспективи*. Харків. № 1. 2014. С. 33-39.

58. Пихтін М. П. Організаційно-правові основи діяльності поліції Швеції (порівняльно-правовий аналіз): автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2009. 19 с.

59. Подкопаєв С.В. Організаційна структура системи органів прокуратури України. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2014. № 4. С. 69–76. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2014_4_16.

60. Полянський Ю.Є. Про організаційний устрій та функції органів прокуратури. *Юридичний вісник*. 2015. № 1. С. 87–90.

61. Попович Є. М. Управління органами прокуратури України: організаційно-правові проблеми: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2010. 32 с.

62. Порівняльне правознавство: підручник / за заг. ред. О. Петришина. Харків: Право, 2012. 272 с.

63. Порівняльне правознавство (теоретико-правове дослідження) / Ін-т законодавства Верховної Ради України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; відп. ред. О. В. Зайчук, Н.М. Оніщенко. Київ: Фенікс, 2007. 399 с.

64. Про затвердження Положення про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Офісу Генерального прокурора: Наказ Офісу Генерального Прокурора від 05 березня 2020 р. № 125. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0125905-20#Text> (дата звернення: 03.12.2020).

65. План заходів із протидії злочинності та профілактики правопорушень, забезпечення публічної безпеки та порядку на території запорізької області на 2018 –2021 роки. Запорізька обласна державна адміністрація: веб-сайт. URL: https://www.zoda.gov.ua/files/WP_Article_File/original/000096/96615.pdf (дата звернення: 03.12.2020).

66. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. Відомості Верховної Ради України. 2015, № 2–3. Ст.12.

67. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посіб. 10-е вид., допов. Львів: Край, 2008. 224 с.

68. Решетников П. Прокуратура Республики Польша. Социалистическая законность. 1991. № 10. С. 64–66.

69. Саидов А. Х. Сравнительное правоведение (основные правовые системы современности): учебник / под ред. В. А. Туманова. Москва: Юристъ, 2000. 448 с.

70. Свида О.Г. До питання щодо вдосконалення інституту присяги прокурорських працівників. Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. праць. 2011. Вип. 59. С. 46–50.

71. Сикингер И. Прокуратура Венгрии. Конституционное право. *Восточноевропейское обозрение*. 1999. № 3/28. С. 61.

72. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: підручник. 2-ге вид. Київ: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. 520 с.

73. Стефанчук М. М. Теоретико-методологічні та організаційно-правові засади реалізації прокуратурою України представницької функції: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2018. 40 с.

74. Сухонос В. В. Прокуратура в механізмі української держави: проблеми теорії і практики: дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2008. 464 с.
75. Сухонос, В.В. Кадри органів прокуратури: питання теорії і практики: монографія; наук. ред. Ю.С. Шемшученко. Суми: Унів. кн., 2014. 159 с.
76. Сухонос В. В., Лакизюк В. П. Прокуратура України. Академічний курс: підручник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. 536 с.
77. Таранова Т.С. Как организована работа Прокуратуры Республики Словения. Прокурорская и следственная практика. Москва, 2001. № 3-4. С. 243–248.
78. Тарнавська Т. В. Генеза поняття «система»: історичний огляд. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2011. № 6 (47). С. 129-139.
79. Тихомиров Ю. А. Курс сравнительного правоведения. Москва: НОРМА, 1996. 432 с.
80. Толковый словарь Ушакова онлайн. 2016. URI: <http://ushakovdictionary.ru/word.php?wordid=69878>
81. Цвайгерт К., Кётц Х. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права. Т. 1. Основы. Москва: Междунар. отнош. 2000. 480 с.
82. Храпенко О.О. Удосконалення діяльності прокуратури із захисту прав і свобод неповнолітніх: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2012. 20 с.
83. Шестопапов Р. М. Історичні передумови становлення та розвитку правозахисної діяльності органів прокуратури України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. №2. С. 143-152.
84. Шишкін В. Аторней. Юридична енциклопедія: в 6 т. К.: Українська енциклопедія імені М.П. Бажана, 1998 -2004 . Т.1: А-Г. 1998. 669 с.

85. Шумський П. В. Завдання органів прокуратури, що впливають з положень нової Конституції України. *Право України*. 1997. № 1. С.53-55.

86. Федоренко В. Інститут прокуратури у механізмі Української держави: сучасний стан і перспективи реформування. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2009. Вип.4. С. 202-213.

87. Якимчук М.К. Організаційно-правові основи управління в органах прокуратури України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2002. 32 с.

88. Якимчук М. Організаційна структура системи органів прокуратури: стан та напрями удосконалення. Український юридичний портал. 2011. URL: <http://radnuk.info/home/24962-----с.html> (дата звернення: 03.12.2020).

89. Яковюк І.В. Правові основи європейської інтеграції та її вплив на державно-правовий розвиток України : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2014. 40 с.

90. Law on the amendment of the law on the prosecutor's office. Republic of Lithuania. 13 october 1994 №. I-599. Vilnius (as amended by 22 april 2003 № IX-1518). 2003. URI: http://legislationline.org/Lithuania_Law_Prosecutor_Office (дата звернення: 03.12.2020).

91. Mission. Offices of the United States Attorneys: official website. 2016. URI: <https://www.justice.gov/usao/mission> (дата звернення: 03.12.2020).

92. Public Prosecution System. Supreme Public Prosecutor's Office: official website. 2015. URI: <http://www.nsz.cz/index.php/en/about/publicprosecution-system> (дата звернення: 03.12.2020).

93. Ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze. DZIENNIKUSTAW. 2016. URI: <http://dziennikustaw.gov.pl/du/2016/177>

